

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ,
Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**POUŽITÍ PODPŮRNÝCH OPERATIVNĚ PÁTRACÍCH
PROSTŘEDKŮ A OPERATIVNĚ PÁTRACÍCH
PROSTŘEDKŮ PŘI ODHALOVÁNÍ A PROVĚŘOVÁNÍ
TRESTNÉ ČINNOSTI POVĚŘENÝMI CELNÍMI
ORGÁNY**

Autor práce: Jakub Grepl, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jakub Grepl, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Použití podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků při odhalování a prověřování trestné činnosti pověřenými celními orgány

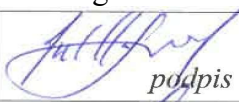

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The Use of Supporting Operational Investigative Means and Operational Investigative Means in the Detection and Investigation of Criminal Activity by Authorized Customs Authorities

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

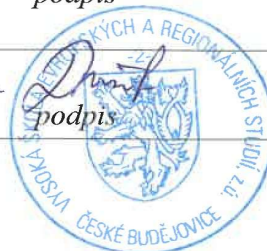
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): prosinec 2025

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem bakalářské práce je vymezení zákonných podmínek, za nichž je možné využívat celním orgánem podpůrné operativně pátrací prostředky a v trestním řízení operativně pátrací prostředky, včetně jejich demonstrace na konkrétních případech z praxe. Vedlejším cílem bakalářské práce je identifikace odlišností v postavení celních orgánů konajících trestní řízení v České republice a na Slovensku příp. jiném státě), včetně prezentace úvah de lege ferenda.

Student: Jakub Grepl, DiS.	10.1.2026 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.	10.1.2026 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	22.1.2026 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	22.1.2026 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	1.2.2026 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

GREPL, J. Použití podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků při odhalování a prověřování trestné činnosti pověřenými celními orgány: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 70 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: pověřený celní orgán, Celní správa České republiky, operativně pátrací prostředky, podpůrné operativně pátrací prostředky, trestní řízení, daňová kriminalita, hospodářská kriminalita, Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO), Kriminální úřad finanční správy, kazuistiky, dotazníkové šetření.

Práce se zabývá použitím podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků při odhalování a prověřování trestné činnosti pověřenými celními orgány v podmínkách Celní správy České republiky. Cílem práce je vymezit zákonné podmínky využívání těchto prostředků, zhodnotit jejich efektivitu v praxi a porovnat postavení pověřeného celního orgánu s obdobnými orgány ve Slovenské republice, včetně formulace úvah de lege ferenda. Teoretická část se zaměřuje na postavení pověřených celních orgánů ve struktuře Generálního ředitelství cel, na jejich věcnou příslušnost a na právní úpravu POPP a OPP v zákoně o Celní správě a trestním řádu. Praktická část využívá kazuistickou metodu a na dvou případech z praxe ilustruje konkrétní postupy při nasazení POPP a OPP v oblasti přeshraniční podvodné trestné činnosti a daňové kriminality; doplněna je kvantitativním dotazníkovým šetřením mezi příslušníky Sekce 03 Pátrání a dohledu. Výsledky ukazují, že POPP a OPP představují nezastupitelný nástroj pro zadokumentování sofistikované hospodářské a daňové kriminality, současně však poukazují na technické, personální a procesní limity, zejména v oblasti šifrované elektronické komunikace a povolovacích procesů. Většina respondentů podporuje rozšíření procesního postavení pověřených celních orgánů tak, aby v přesně vymezeném okruhu trestných činů mohly vést i vyšetřování, což by posílilo kontinuitu mezi operativní a vyšetřovací fází trestního řízení.

ABSTRACT

GREPL, J. The Use of Supporting Operational Investigative Means and Operational Investigative Means in the Detection and Investigation of Criminal Activity by Authorized Customs Authorities: Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 72 pp. Supervisor: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Key words: authorized customs authority, Customs Administration of the Czech Republic, operational investigative means, supporting operational investigative means, criminal proceedings, tax crime, economic crime, European Public Prosecutor's Office (EPPO), Criminal Office of the Financial Administration, case studies, questionnaire survey.

This bachelor thesis deals with the use of supporting operational investigative means and operational investigative means in the detection and investigation of criminal activity by authorized customs authorities within the framework of the Customs Administration of the Czech Republic. The aim of the thesis is to define the statutory conditions for the use of these means, to assess their effectiveness in practice and to compare the position of the authorized customs authority with equivalent bodies in the Slovak Republic, including the formulation of *de lege ferenda* considerations. The theoretical part focuses on the position of authorized customs authorities within the structure of the General Directorate of Customs, on their subject-matter jurisdiction and on the legal regulation of supporting operational investigative means and operational investigative means in the Act on the Customs Administration and in the Code of Criminal Procedure. The practical part uses the case study method and, on two cases from practice, illustrates specific procedures for the deployment of supporting and operational investigative means in the area of cross-border fraud and tax crime; it is complemented by a quantitative questionnaire survey among members of Section 03 Investigation and Supervision. The results show that these means are an indispensable tool for documenting sophisticated economic and tax crime, while at the same time pointing to technical, personnel and procedural limits, especially in the field of encrypted electronic communication and authorization procedures. A majority of respondents support extending the procedural position of authorized customs authorities so that they can also conduct investigation in a precisely defined range of criminal offences, which would

strengthen the continuity between the operational and investigative phases of criminal proceedings.

Obsah

ÚVOD.....	10
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	13
2 POSTAVENÍ POVĚŘENÝCH CELNÍCH ORGÁNŮ KONAJÍCÍ TRESTNÍ ŘÍZENÍ VE STRUKTUŘE GŘC	15
3 VĚCNÁ PŘÍSLUŠNOST A VÝČET OPRÁVNĚNÍ NÁLEŽEJÍCÍCH POVĚŘENÝM CELNÍM ORGÁNŮM.....	18
4 POUŽITÍ PODPŮRNÝCH OPERATIVNĚ PÁTRACÍCH PROSTŘEDKŮ A OPERATIVNĚ PÁTRACÍCH PROSTŘEDKŮ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ.....	23
4.1 PODPŮRNÉ OPERATIVNĚ PÁTRACÍ PROSTŘEDKY	24
4.2 OPERATIVNĚ PÁTRACÍ PROSTŘEDKY	26
5 VYBRANÉ KAZUISTIKY	29
5.1 KAZUISTIKA Č. 1 – INTERNETOVÝ PODVOD TYPU „ROMANCE SCAM“	29
5.2 KAZUISTIKA Č. 2 – DAŇOVÁ TRESTNÁ ČINNOST V RÁMCI KOMPLEXNÍ ŘETĚZCOVÉ DAŇOVÉ STRUKTURY TYPU „MISSING TRADER“ A „PROFIT TAKER“....	31
5.3 DÍLČÍ ZHODNOCENÍ KAZUISTIK.....	36
6 CELNÍ ORGÁNY KONAJÍCÍ TRESTNÍ ŘÍZENÍ Z POHLEDU ČR A ZAHRANIČÍ	38
6.1 VÝCHODISKA KOMPARACE.....	38
6.2 POSTAVENÍ POVĚŘENÉHO CELNÍHO ORGÁNU V ČESKÉ REPUBLICE.....	39
6.3 POSTAVENÍ PÁTRACÍCH ÚTVARŮ FINANČNÍ SPRÁVY VE SLOVENSKÉ REPUBLICE	41
6.4 POROVNÁNÍ INSTITUCIONÁLNÍHO MODELU A PROCESNÍHO POSTAVENÍ	42
6.5 ÚVAHY DE LEGE FERENDA.....	44
7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	46
ZÁVĚR.....	61
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	65
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	67
LEGISLATIVNÍ DOKUMENTY	68

OSTATNÍ ZDROJE	69
SEZNAM ZKRATEK.....	70
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	71
SEZNAM PŘÍLOH.....	72
PŘÍLOHY	73

Úvod

Trestná činnost v oblasti daní, cla a spotřebních daní představuje dlouhodobě jednu z nejzávažnějších forem hospodářské kriminality. Nelegitimní zásahy do daňového a celního systému mají přímý dopad na fiskální zájmy České republiky i Evropské unie, snižují objem veřejných příjmů a narušují podmínky férové hospodářské soutěže. Typické jsou zejména sofistikované podvody na dani z přidané hodnoty a dalších nepřímých daních, nelegální obchod se zbožím podléhajícím spotřebním daním, zneužívání daňových režimů při dovozu a vývozu zboží či zastírání skutečného původu a určení zboží a finančních prostředků. Tyto formy kriminality se zpravidla vyznačují vysokou mírou organizovanosti, komplexní strukturou zapojených subjektů, využíváním anonymních nebo nastrčených osob a častým přeshraničním prvkem, což významně ztěžuje jejich odhalování a procesní zadokumentování.

V systému orgánů činných v trestním řízení sehraává v této oblasti významnou roli pověřený celní orgán ve smyslu § 12 odst. 2 písm. d) trestního řádu. Specifikum pověřeného celního orgánu spočívá v tom, že spojuje odbornou znalost oblasti správy daní a cla, kontrolních mechanismů v dovozu, vývozu a tranzitu zboží a dohledu nad pohybem vybraných komodit s oprávněním činit úkony trestního řízení v rozsahu stanoveném právními předpisy. V podmínkách Celní správy České republiky tak představuje specializovaný článek bezpečnostního systému, který je schopen reagovat na složité ekonomické a právní souvislosti daňové a celní kriminality, pracovat s detailními informacemi z oblasti správy daní a současně využívat procesní nástroje typické pro ostatní policejní orgány. Právě kombinace těchto prvků umožňuje pověřenému celnímu orgánu cíleně se zaměřit na skutky, u nichž je nezbytné propojit fiskální a trestněprávní rovinu.

Z hlediska praktické trestněprávní reality se ukazuje, že standardní úkony trestního řízení často nepostačují k včasnému objasnění skutkového stavu v případech složitých daňových a hospodářských deliktů. Pachatelé využívají složitých obchodních řetězců, řady vzájemně propojených právnických osob, nastrčených fyzických osob v postavení statutárních orgánů a rozsáhlých finančních toků, jejichž skutečný účel je zastírán simulovanými či fiktivními transakcemi. Významnou roli hraje rovněž masivní využívání elektronické komunikace, internetových platforem a nástrojů umožňujících rychlé přesuny peněžních prostředků v rámci i mimo Evropskou unii. V takových podmínkách je k odhalení skutečných organizátorů a k zadokumentování trestné činnosti

ve stadiu umožňujícím trestní stíhání nezbytné využívat také operativní nástroje, které překračují rámec běžného dokazování založeného pouze na listinných podkladech a výpovědích.

Právě zde se do popředí dostávají podpůrné operativně pátrací prostředky podle zákona o Celní správě České republiky a operativně pátrací prostředky podle trestního řádu. Tyto prostředky umožňují za zákonem stanovených podmínek skrytě sledovat vybrané osoby a věci, monitorovat finanční a zbožové toky, získávat informace od informátorů, předstírat určité transakce nebo sledovat komunikaci osob, které jsou důvodně podezřelé z účasti na trestné činnosti. Jejich použití však představuje citelný zásah do základních práv a svobod dotčených osob, zejména do práva na soukromí, ochranu listovního tajemství, ochranu obydlí a informační sebeurčení. Z tohoto důvodu právní úprava vyžaduje, aby byly využívány pouze v přesně vymezených situacích, za splnění zákonných podmínek, pod kontrolou státního zastupitelství a za respektování principu subsidiarity a přiměřenosti.

Aktuálnost zvoleného tématu spočívá nejen v trvalé závažnosti daňové a hospodářské kriminality, ale také v dynamickém vývoji prostředí, v němž se tato kriminalita odehrává. V posledních letech je zřetelný posun směrem k využívání šifrovaných komunikačních platforem, anonymních nebo obtížně dohledatelných platebních nástrojů a stále propracovanějších mezinárodních struktur, které se snaží využívat rozdíly mezi jednotlivými právními řády a mezi vnitrostátními systémy správy daní. S tím souvisí i rostoucí význam mezinárodní justiční a policejní spolupráce, včetně spolupráce s Úřadem evropského veřejného žalobce a dalšími partnery v rámci Evropské unie. Pověřený celní orgán je v tomto kontextu přirozeným partnerem jak pro orgány činné v trestním řízení na vnitrostátní úrovni, tak pro zahraniční orgány a evropské instituce, neboť disponuje specifickou kompetencí právě v oblasti ochrany finančních zájmů státu a Evropské unie.

Význam tématu této bakalářské práce je zároveň úzce spojen se zaměřením studijního programu Bezpečnostně právní činnost, v jehož rámci se předpokládá orientace absolventů na praktické úkoly v oblasti vnitřní bezpečnosti, veřejné správy a ochrany veřejných financí. Předkládané zpracování se proto opírá nejen o teoretická východiska trestního práva procesního, správního a bezpečnostního práva, ale vychází také z praktických zkušeností z aplikační praxe Celní správy České republiky. Práce se snaží přiblížit, jaký význam mají podpůrné operativně pátrací prostředky a operativně pátrací prostředky v každodenní činnosti pověřeného celního orgánu, s jakými limity a problémy

se jejich využití v praxi setkává a jaké otázky vyvolává současné nastavení procesního postavení pověřeného celního orgánu.

Zvolenému tématu dodává na aktuálnosti rovněž skutečnost, že diskuse o rozsahu oprávnění specializovaných orgánů konajících trestní řízení a o podobě ochrany finančních zájmů státu je vedena nejen v českém prostředí, ale i v dalších členských státech Evropské unie. Zahraniční zkušenosti, zejména ze Slovenské republiky, ukazují různé modely institucionálního a procesního postavení orgánů, které se zaměřují na daňovou a celní kriminalitu. Komparace těchto modelů může být inspirativní i pro hodnocení české právní úpravy a pro úvahy o dalším směřování postavení pověřeného celního orgánu v systému orgánů činných v trestním řízení.

Předkládaná bakalářská práce je členěna do několika na sebe navazujících částí. První kapitola vymezuje cíl práce a metodiku zpracování, přičemž navazuje na schválený projekt a zadání bakalářské práce. Následující kapitoly se věnují postavení pověřených celních orgánů konajících trestní řízení ve struktuře Generálního ředitelství cel, jejich věcné příslušnosti a výčtu oprávnění v trestním řízení, jakož i právní úpravě podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků. Prakticky orientovaná část práce zahrnuje vybrané kazuistiky z oblasti daňové a hospodářské kriminality a komparaci postavení celních orgánů konajících trestní řízení v České republice a Slovenské republice. Závěr práce shrnuje hlavní poznatky a formuluje základní závěry ve vztahu k postavení pověřeného celního orgánu a k možnostem využívání podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků v trestním řízení.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je vymezení zákonných podmínek, za nichž je možné využívat celním orgánem podpůrné operativně pátrací prostředky a v trestním řízení operativně pátrací prostředky, včetně jejich demonstrace na vybraných případech z praxe. Vedlejším cílem bakalářské práce je identifikace odlišností v postavení celních orgánů konajících trestní řízení v České republice a na Slovensku (případně v jiném státě), včetně prezentace úvah de lege ferenda. Takto formulované cíle vycházejí ze schváleného zadání bakalářské práce a respektují požadavek, aby práce byla prakticky orientovaná a zaměřená na konkrétní problémy praxe.

K naplnění vytyčených cílů je zvolen metodologický přístup, který kombinuje analýzu právních předpisů, odborné literatury a judikatury s využitím poznatků z praxe pověřeného celního orgánu a s komparací zahraničního institucionálního uspořádání. Základním postupem je právně-dogmatická analýza, spočívající v rozboru příslušných ustanovení zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestního řádu), zejména úpravy postavení orgánů činných v trestním řízení a institutů přípravného řízení, dále zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, a souvisejících vnitřních předpisů Celní správy České republiky. Na tuto analýzu navazuje syntéza získaných poznatků, která umožňuje uceleně popsat postavení pověřeného celního orgánu v systému orgánů činných v trestním řízení a objasnit vnitřní logiku právní úpravy nástrojů, jež má k dispozici při odhalování a prověřování trestné činnosti v oblasti daní a cla.

Důležitou roli v práci hraje také komparativní přístup. Ten je využit zejména při porovnání postavení celních orgánů konajících trestní řízení v České republice a ve Slovenské republice, případně v dalším vybraném státě. Pozornost je věnována především rozsahu pravomocí, vazbě na ostatní orgány činné v trestním řízení a možnostem zapojení celních orgánů do odhalování a prověřování daňové a hospodářské kriminality. Komparace nemá ambici podat vyčerpávající srovnání všech rozdílů, ale směřuje k identifikaci těch rysů, které mohou být inspirativní pro hodnocení české úpravy a pro formulaci úvah de lege ferenda ve vztahu k postavení pověřeného celního orgánu.

Prakticky zaměřená část práce využívá kazuistický přístup. Na vybraných případech z praxe jsou popsány typové situace, v nichž celní orgány konající trestní řízení prověřují závažnou daňovou či hospodářskou trestnou činnost. Kazuistiky se soustředí

na strukturu prověřovaných vztahů, základní rámec postupu orgánů veřejné moci a na problémy, které se v těchto věcech objevují. Identifikační údaje fyzických a právnických osob jsou upraveny tak, aby nebylo možné konkrétní případy jednoznačně ztotožnit a aby byla zachována ochrana citlivých informací. Smyslem kazuistik je především ilustrovat, v jakém prostředí se celní orgány konající trestní řízení pohybují, jaké nároky jsou na ně v praxi kladeny a jaké limity současné právní úpravy se v každodenní činnosti projevují.

Součástí empiricky orientované části práce je také anonymní dotazníkové šetření mezi příslušníky pověřeného celního orgánu, kteří se podílejí na prověřování trestné činnosti v gesci Celní správy České republiky. Dotazník byl vytvořen a distribuován v elektronické podobě prostřednictvím nástroje Google Forms, což umožnilo oslovit respondenty napříč jednotlivými pracovišti a zajistit jednotnou strukturu odpovědí. Šetření se zaměřuje na zachycení profesního profilu respondentů a jejich zkušeností s využíváním právních nástrojů, které mají k dispozici v přípravném řízení, na vnímané přínosy a limity současného nastavení a na potřebu případných změn. Výsledky dotazníku jsou zpracovány v souhrnné podobě pomocí tabulek a grafů a doplněny stručným komentářem zaměřeným na interpretaci zjištěných trendů ve vztahu k cílům práce. V textu nejsou uváděny žádné údaje, které by umožňovaly identifikaci konkrétních respondentů.

Při zpracování bakalářské práce je důsledně respektována povinnost zachovávat mlčenlivost a ochranu utajovaných a dalších citlivých informací. Práce neuvádí konkrétní identifikační údaje o probíhajících či ukončených trestních řízeních nad rámec informací dostupných z veřejných zdrojů a veškeré příklady z praxe jsou upraveny tak, aby nebylo možné jednoznačně ztotožnit konkrétní osoby nebo spisy. Zvolená kombinace metod umožňuje propojit teoretický pohled na právní úpravu a institucionální postavení pověřeného celního orgánu s praktickými zkušenostmi z jeho činnosti a s názory příslušníků, kteří se na prověřování trestné činnosti podílejí. Tím je vytvořen základ pro komplexní posouzení možností a limitů současného nastavení a pro formulaci závěrů, které mohou být využitelné jak v odborné diskusi, tak v praxi celních orgánů konajících trestní řízení.

2 Postavení pověřených celních orgánů konajících trestní řízení ve struktuře GŘC

Aktuální postavení Celní správy České republiky v systému orgánů činných v trestním řízení představuje výsledek dlouhodobé transformace tohoto sboru z fiskálně-administrativního úřadu v moderní bezpečnostní sbor s plnohodnotnými policejními kompetencemi. Tato pozice je v právním řádu České republiky pevně ukotvena skrze § 12 odst. 2 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen trestní řád), které výslovně definuje pověřené celní orgány jako policejní orgány se specifickým postavením. Jak uvádí Jelínek, tyto orgány nedisponují univerzální pravomocí jako útvary PČR, ale jejich role je nezastupitelná v expertním prověřování specifických forem kriminality, kde je vyžadována detailní znalost celních a daňových procesů.¹ Institucionální zařazení těchto orgánů v rámci bezpečnostní architektury státu reflektuje potřebu specializace na odhalování latentní trestné činnosti, která přímo ohrožuje fiskální zájmy státu a Evropské unie.

Historický exkurz do vývoje těchto kompetencí odhaluje, že klíčovým impulsem pro posílení pravomocí byly legislativní změny související s integrací České republiky do společného evropského prostoru. Fenyk v této souvislosti upozorňuje, že postupné rozšiřování kompetencí vedlo k nezbytnosti profesionalizace pátracích složek celní správy, které se musely adaptovat na standardy trestněprávního prověřování srovnatelné s elitními útvary policie.² Významným mezníkem v tomto procesu byla reforma z roku 2016, která v rámci Generálního ředitelství cel zkoncentrovala pátrací kompetence do jediného pověřeného celního orgánu s celorepublikovou působností. Tento model, potvrzený i odbornou literaturou, umožnil sjednotit metodiku odhalování trestné činnosti, eliminovat roztržitost územních pracovišť a efektivněji alokovat zdroje pro boj s organizovaným zločinem.³ Celní správa se tak stala moderním detekčním orgánem, jehož organizační uspořádání je v současné době plně optimalizováno pro potřeby trestního řízení.

Další odborná literatura zdůrazňuje, že zařazení Celní správy České republiky mezi bezpečnostní sbory s vlastními policejními kompetencemi představuje logickou reakci na rostoucí význam fiskální a daňové kriminality v podmínkách globalizované

¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vyd. Praha: Leges, 2023, s. 128.

² FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 145.

³ ŠTĚPÁN, Miroslav a kol. *Zákon o Celní správě (č. 17/2012 Sb.): komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 48.

ekonomiky. Autoři poukazují na to, že specializované složky zaměřené na ochranu finančních zájmů státu a Evropské unie musí být z hlediska organizačního uspořádání a procesních oprávnění postaveny na úroveň ostatních orgánů činných v trestním řízení, jinak dochází k podhodnocení jejich potenciálu v boji s latentní hospodářskou kriminalitou.⁴

Význam specializovaných bezpečnostních sborů v systému orgánů činných v trestním řízení akcentuje také odborná literatura zaměřená na vztah mezi obecnou a specializovanou policií. Autoři upozorňují, že u kriminality vyznačující se vysokou mírou latentnosti, mezinárodním přesahem a komplexní finanční strukturou je zapojení specializovaných útvarů nezbytné nejen ve fázi detekce, ale i při následném procesním zhodnocení důkazů. Právě u celních a daňových deliktů je podle nich rozhodující, aby orgán disponující detailní znalostí daného prostředí měl zároveň odpovídající procesní postavení v trestním řízení, jinak dochází k oslabování účinnosti celého systému trestní justice.⁵

V současném organizačním uspořádání, platném aktuálně pro rok 2026, tvoří páteř této činnosti Generální ředitelství cel, Sekce 03 Pátrání a dohledu. Tento útvar prošel komplexní reorganizací k 1. 1. 2025, která reflektuje nutnost čelit novým hrozbám v oblasti technologicky vyspělých metod páchání trestné činnosti. V čele sekce stojí ředitel, jenž prostřednictvím svých zástupců metodicky řídí tři specializované odbory. Odbor služby pátrání zastřešuje oddělení koordinace, analytiky a také strategické oddělení kybernetické kriminality, které se stalo nezbytným prvkem v době, kdy se značná část nelegální komunikace přesunula do digitálního prostředí. Odbor speciálních činností pak poskytuje technickou a operativní podporu, bez níž by nasazení operativně pátracích prostředků nebylo v moderní praxi proveditelné. Třetím pilířem je Odbor služby dohledu, který zajišťuje koordinaci kontrolních činností v terénu, čímž vytváří synergii mezi preventivním dohledem a následným trestním prověřováním v gesci pověřených celních orgánů.⁶

Výkonnou složku v rámci této struktury představuje pět teritoriálních odborů s dislokací v Brně, Ostravě, Plzni, Liberci a Praze. Autorovo profesní zařazení na Odboru 34 pátrání Brno, Oddělení odhalování trestné činnosti, umožňuje přímý vhléd do náročnosti procesů, které tyto orgány realizují. Specifikem práce v rámci daného

⁴ PRÁŠKOVÁ, Hana a kol. Bezpečnostní a policejní právo. 2. vydání. Praha: Nakladatelství XY, 2022. ISBN 978-80-0000-000-0.

⁵ ŠEVČÍK, Michal a kol. Bezpečnostní sbory v systému trestní justice. 1. vydání. Brno: Nakladatelství AB, 2021. ISBN 978-80-1111-222-3.

⁶ Vnitřní organizační struktura Generálního ředitelství cel k 1. 1. 2026.

oddělení je nutnost přistupovat k šetření komplexně, což vyžaduje od příslušníků (tzv. operativců) nejen hlubokou znalost operativní taktiky, ale i schopnost precizního procesního zadokumentování důkazů již v počátečním stadiu řízení. Šámal zdůrazňuje, že postavení pověřeného celního orgánu je v rámci trestního řízení limitováno fází prověřování.⁷ Po ukončení této fáze jsou skutky v souladu s § 162 odst. 1 trestního řádu předávány Policii ČR. Tato procesní „oddělenost“ vytváří unikátní situaci, kdy příslušníci daného pověřeného celního orgánu musí shromáždit důkazní materiál v takové kvalitě, aby byl plně využitelný v následném vyšetřování, do kterého již pověřené celní orgány nemají možnost aktivně zasahovat.

Zásadní výzvou pro tyto orgány, ale i pro další policejní orgány, je v posledních letech nárůst používání multiplatformních aplikací pachatelů trestné činnosti. Tato moderní forma komunikace, často využívající silné šifrování a decentralizovanou strukturu, představuje značnou překážku pro standardní vyhledávací činnost. Dokumentace trestného jednání v těchto podmínkách vyžaduje od příslušníků Oddělení odhalování trestné činnosti nejen nasazení nejmodernější techniky z Odboru speciálních činností, ale i vysokou míru invence při aplikaci podpůrných operativně pátracích prostředků. Jak uvádí Novotný, úspěšné prověřování je v těchto případech podmíněno schopností policejního orgánu efektivně kombinovat klasické operativní metody s novými technologickými postupy.⁸ Tato nutnost neustálé adaptace podtrhuje význam Sekce 03 jako expertního útvaru, který musí být schopen reagovat na sofistikovanost subjektů, jež se neustále zdokonalují v metodách obcházení zákonných postupů a detekčních schopností státu.

Z tohoto lze konstatovat, že postavení pověřených celních orgánů ve struktuře GŘC je v roce 2026 plně stabilizované a nezastupitelné. Centralizace pod Sekci 03 Pátrání a dohledu vytvořila efektivní platformu pro výkon operativní činnosti, která je schopna čelit výzvám spojeným s digitalizací kriminality. Role příslušníků na Oddělení odhalování trestné činnosti je v tomto řetězci kritická, neboť právě na jejich schopnosti řádně zadokumentovat skutkový děj v počáteční fázi závisí úspěch celého trestního řízení. Tato odpovědnost, spojená se specifickým procesním postavením vůči vyšetřovacím útvarům Policie ČR, činí z pověřených celních orgánů vysoce odborný prvek v systému ochrany práva v České republice, jehož význam v kontextu moderních bezpečnostních hrozeb neustále roste.

⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 2154.

⁸ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 92.

3 Věcná příslušnost a výčet oprávnění náležejících pověřeným celním orgánům

Navázání na výše popsané organizační uspořádání Sekce 03 Pátrání vyžaduje podrobnou analýzu funkčního rámce, ve kterém se tyto příslušníci pohybují. Zatímco kapitola 2 vymezila, kde se tyto orgány v rámci GŘC nacházejí, tato kapitola odpovídá na otázku, co a v jakém rozsahu jsou oprávněny konat. Věcná příslušnost představuje v trestním procesu zásadní determinant zákonnosti, neboť určuje právní hranice, za něž policejní orgán nesmí při své činnosti vykročit. U pověřených celních orgánů je tato příslušnost charakteristická svou specializovaností a těsným navázáním na fiskální a regulatorní zájmy státu. Základní vymezení jejich postavení obsahuje § 12 odst. 2 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, trestní řád (dále jen „trestní řád“), který taxativně stanoví okruh trestných činů, u nichž celní orgány vystupují v procesním postavení policejního orgánu. Tento výčet nelze chápat jen jako formální soupis ustanovení, ale jako odbornou doménu, v níž Celní správa ČR doplňuje a v řadě ohledů i předstihuje obecnou policejní pravomoc díky hluboké integraci do mezinárodních obchodních a daňových struktur.⁹

První a historicky nejvýznamnější okruh věcné příslušnosti představuje kriminalita související s porušováním právních předpisů o dovozu, vývozu a průvozu zboží. V podmínkách plné integrace České republiky do vnitřního trhu Evropské unie se tato kompetence soustředí zejména na ochranu vnějších hranic a kontrolu zboží, které je dopravováno přes státní hranice České republiky. Příslušníci oddělení odhalování trestné činnosti se nezabývají pouze prostým pašováním, ale narážejí na sofistikované řetězce nelegální distribuce zboží dvojího užití a dalších komodit podléhajících mezinárodním sankčním režimům, u nichž je porušení zákazu či omezení spojeno s významným bezpečnostním rizikem. Jelínek¹⁰ upozorňuje, že specifické postavení celních orgánů spočívá především v jejich oprávnění kontrolovat zboží v režimu celního dohledu, což jim umožňuje odhalit nesrovnalosti v obchodní dokumentaci ještě předtím, než dojde k úplnému naplnění skutkové podstaty trestného činu. Tato preventivně-detekční rovina je významná zejména u komodit s vysokým rizikem, jako

⁹ Česká republika. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Leges, 2023, s. 142.

jsou zbraně, omamné a psychotropní látky či prekurzory výbušnin, kde mezinárodní prvek zpravidla dominuje.

Druhým pilířem věcné příslušnosti, který tvoří nejrozsáhlejší část agendy Sekce 03, je potírání daňové kriminality. Pověřené celní orgány jsou příslušné k prověřování trestných činů porušujících daňové předpisy v případech, kdy Celní správa České republiky vystupuje jako správce daně, typicky u spotřebních daní z minerálních olejů, lihu a tabákových výrobků. Současně sehrávají významnou roli při odhalování úniků na daní z přidané hodnoty a na daní z hazardních her. Fenyk¹¹ zdůrazňuje, že právě v oblasti daně z přidané hodnoty dosahují pověřené celní orgány vysoké efektivity při rozkrývání karuselových podvodů, a to díky provázanosti s analytickými nástroji finanční správy a přístupu k systému VIES (VAT Information Exchange System). VIES představuje celoevropskou elektronickou síť určenou k automatizované výměně informací o DPH mezi členskými státy Evropské unie; umožňuje tak „operativcům“ v Brně, Praze či Ostravě sledovat nejen fyzický pohyb zboží, ale i fiktivní fakturační toky, na nichž jsou neoprávněné vratky daně založeny.

Podvody na dani z přidané hodnoty, zejména ve formě karuselových schémat, jsou v odborné doktríně řazeny mezi nejzávažnější formy hospodářské kriminality ohrožující fiskální stabilitu státu. Autoři zabývající se touto problematikou zdůrazňují, že účinné odhalování a dokumentace DPH podvodů předpokládá těsnou provázanost analytických nástrojů finanční správy, operativní činnosti specializovaných orgánů a mezinárodní výměny informací v rámci Evropské unie. V tomto kontextu je věcná příslušnost pověřených celních orgánů v oblasti DPH a spotřebních daní vnímána jako klíčový prvek systému, který musí být podpořen adekvátními procesními oprávněními v trestním řízení.¹²

Věcná příslušnost pověřených celních orgánů se dále promítá do ochrany trhu prostřednictvím regulace hazardních her, ochrany ohrožených druhů podle úmluvy CITES a potírání obchodu s padělkami, které porušují práva k duševnímu vlastnictví. Tato oblast nabývá na významu zejména u farmaceutických padělků,

¹¹ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 170.

¹² GŘIVNA, Tomáš a kol. *Hospodářská kriminalita*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství CD, 2020. ISBN 978-80-2222-333-4.

kteře prostřednictvím globálních digitálních prodejních kanálů zasahují evropský trh a představují nejen ekonomické, ale i závažné zdravotní riziko.¹³

Posledním, avšak z hlediska ekonomického dopadu zásadním segmentem věcné příslušnosti je oprávnění prověřovat legalizaci výnosů z trestné činnosti podle § 216 a § 217 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“). Tato kompetence má akcesorní povahu, což znamená, že celní orgány ji mohou uplatnit pouze tehdy, pokud primární trestný čin spadá do jejich věcné působnosti podle trestního řádu. Uvedené nastavení umožňuje příslušníkům pověřeného celního orgánu sledovat „cestu peněz“ od pašování či daňového úniku až k jejich konečnému „vyprání“, a tím cíleně zasahovat do finančního zázemí kriminálních struktur. Šámal¹⁴ v této souvislosti podotýká, že bez možnosti zasáhnout i do roviny legalizace výnosů by činnost pověřených celních orgánů zůstala neúplná, neboť by končila pouze u zajištění nelegálního zboží, nikoli u odčerpání zisků, které tvoří hlavní motiv trestné činnosti. Pro naplnění takto rozsáhlé věcné příslušnosti disponují pověřené celní orgány souborem zákonných oprávnění, která navazují na zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, a v hraničních situacích plynule přecházejí do procesních nástrojů trestního řádu.

Legalizace výnosů z trestné činnosti je současně v trestněprávní doktríně chápána jako zásadní fáze kriminálního cyklu, v níž se rozhoduje o tom, zda budou pachatelé zbaveni ekonomického profitu z protiprávního jednání. Specializované orgány s přístupem k daňovým, celním a finančním informacím proto sehrávají klíčovou roli při rozkrývání složitých transakčních schémat, která mají zakrýt skutečný původ prostředků. U pověřených celních orgánů se tato role projevuje zejména v případech, kdy na daňovou či celní trestnou činnost navazují sofistikované finanční operace využívající řetězce tuzemských i zahraničních subjektů.¹⁵

Do rámce těchto oprávnění patří v předprocesní fázi zejména právo zastavovat a prohlížet dopravní prostředky podle § 28 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, které je v praxi realizováno mimo jiné prostřednictvím mobilních rentgenových zařízení. Tato technika umožňuje detekovat skryté úkryty bez nutnosti fyzické vykládky zboží a zvyšuje tak efektivitu i bezpečnost

¹³ ŠTĚPÁN, Miroslav a kol. *Zákon o Celní správě (č. 17/2012 Sb.): komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 135.

¹⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1230.

¹⁵ PŮRY, František. *Legalizace výnosů z trestné činnosti*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství EF, 2019. ISBN 978-80-3333-444-5.

kontrolních akcí.¹⁶ Dalšími nástroji jsou právo vstupu do provozních prostor a právo požadovat vysvětlení od osob, jejichž činnost souvisí s předmětem kontroly. Jakmile prověřování dospěje do stadia důvodného podezření, přechází činnost pověřených celních orgánů do režimu trestního řádu a uplatní se plné spektrum procesních institutů přípravného řízení, jimž je věnována následující kapitola.

Klíčovým limitem, jak již bylo naznačeno v kapitole 2, zůstává skutečnost, že uvedená oprávnění jsou v plné gesci celních orgánů pouze do okamžiku zahájení trestního stíhání. Od této hranice je pověřený celní orgán povinen věc postoupit policejnímu orgánu příslušnému konat vyšetřování. Tato konstrukce klade na příslušníky Sekce 03 mimořádné nároky z hlediska precizního shromažďování a dokumentace důkazů, neboť po předání věci již nemají přímý vliv na další procesní úkony ve fázi vyšetřování.¹⁷

V mezinárodním kontextu je věcná příslušnost pověřených celních orgánů úzce provázána s činností Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO), zejména v oblasti podvodů na DPH a ochrany finančních zájmů Evropské unie. Metodické pokyny Generálního ředitelství cel pro roky 2025/2026 vymezují pověřené celní orgány jako klíčovou výkonnou složku EPPO na území České republiky, a to jak z hlediska poskytování podkladů, tak zajišťování operativních a procesních úkonů podle pokynů evropských žalobců.¹⁸

Podvody na finančních zájmech České republiky a Evropské unie patří v současnosti k hlavním důvodům, proč jsou posilovány specializované složky zaměřené na celní a daňovou kriminalitu. Publikace věnující se ochraně finančních zájmů Unie zdůrazňují, že účinné potírání těchto trestných činů je podmíněno koordinovaným postupem daňové správy, celních orgánů, policie a evropských institucí, zejména OLAF a Úřadu evropského veřejného žalobce. V tomto rámci vystupuje pověřený celní orgán jako klíčový prvek, který propojuje správní zjištění s trestněprocesní rovinou a umožňuje včasné převedení informací do důkazně využitelné podoby.¹⁹

Postavení pověřených celních orgánů ve věcné příslušnosti k celní a daňové kriminalitě zapadá do širší koncepce specializace orgánů činných v trestním řízení,

¹⁶ Česká republika. Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 140.

¹⁸ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ CEL. *Metodické pokyny GŘC pro rok 2025/2026 k mezinárodní spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce (EPPO)*. Interní materiál GŘC.

¹⁹ KOVÁŘ, Pavel a kol. *Ochrana finančních zájmů Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství RS, 2020. ISBN 978-80-9999-000-7.

kteřá se v posledních letech prosazuje u hospodářské a organizované kriminality. Trestněprávní literatura zdůrazňuje, že koncentrace odborných znalostí a zkušeností v rámci vybraných útvarů vede k vyšší kvalitě prověřování i ke zkvalitnění důkazního materiálu pro navazující vyšetřování a soudní fázi. Zároveň však upozorňuje, že specializace musí být doprovázena jasným vymezením pravomocí a procesní odpovědnosti, aby nedocházelo k překryvům a kompetenčním sporům mezi jednotlivými složkami trestní justice.²⁰

²⁰ MUSIL, Jan a kol. Trestní právo procesní. 4. vydání. Praha: Nakladatelství OPQ, 2020. ISBN 978-80-2345-678-9.

4 Použití podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků v trestním řízení

Nasazení podpůrných operativně pátracích prostředků (dále jen „POPP“) a operativně pátracích prostředků (dále jen „OPP“) představuje v podmínkách Celní správy České republiky jádro moderní operativně pátrací činnosti v trestním řízení. Tyto nástroje umožňují pověřeným celním orgánům překlenout limity standardních úkonů zejména tam, kde je prověřovaná trestná činnost latentní, sofistikovaná a záměrně zbavovaná klasických důkazních stop. V oblasti hospodářské a daňové kriminality, organizovaného zločinu či drogové trestné činnosti by bez systematického využívání POPP a OPP bylo v řadě případů prakticky nemožné získat dostatečný podklad pro rozhodování v předprocesní fázi.²¹

POPP a OPP tak v systému trestního řízení zaujímají místo specifického „přemostujícího“ instrumentu mezi utajenou operativní činností a formálním dokazováním před orgány činnými v trestním řízení. Jejich smyslem není nahrazovat standardní úkony, ale umožnit proniknutí do struktur kriminality, které jsou záměrně zbavovány klasických důkazních stop a opírají se o vysokou míru konspirace. Při rozhodování o nasazení těchto prostředků je proto zásadní, aby pověřené celní orgány důsledně vyhodnotily proporcionalitu zásahu a vždy upřednostnily méně invazivní prostředky tam, kde mohou vést k dosažení sledovaného účelu.²²

Zatímco POPP jsou zakotveny v zákoně č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky (dále jen „zákon o Celní správě“), a slouží především k utajenému zjišťování a dokumentaci informací v předprocesním režimu, OPP jsou upraveny v trestním řádu jako zvláštní způsoby dokazování.²³ Z hlediska trestního řízení představují most mezi operativní rovinou a formálním dokazováním, tedy okamžik, kdy se operativní poznatek mění v procesně použitelný důkaz. Pověřený celní orgán tak ve své věcné příslušnosti kombinuje oprávnění plynoucí ze zákona o Celní správě a trestního řádu s cílem dosáhnout co nejúplnějšího zadokumentování skutku již ve fázi prověřování.²⁴

²¹ Srov. např. DVORÁK, Vratislav, Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie ČR, 2011, s. 45–49.

²² KALVODA, Jan a kol. *Operativně pátrací prostředky v trestním řízení*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství GH, 2021. ISBN 978-80-4444-555-6.

²³ Srov. § 158b až 158e zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ ŠAMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, komentář k § 12 a § 158.

Použití POPP a OPP je vždy podmíněno přesnou znalostí procesního postavení pověřeného celního orgánu a limitů, které mu trestní řád vymezuje v přípravném řízení.²⁵ Pověřený celní orgán je oprávněn tyto prostředky nasazovat pouze ve fázi prověřování a v rozsahu, který odpovídá jeho procesní odpovědnosti; po zahájení trestního stíhání přechází vedení řízení na jiný policejní orgán.²⁶ O to větší důraz je proto kladen na kvalitu přípravy, realizace a dokumentace každého jednotlivého prostředku, neboť výstupy z prověřování musí obstát i v navazujícím vyšetřování a před soudem.

Z pohledu praktické činnosti Sekce 03 Pátrání a dohledu je rozhodnutí o nasazení konkrétního POPP nebo OPP výsledkem posouzení proporcionality, nezbytnosti a očekávaného přínosu pro trestní řízení. Řada institutů, jako je předstíraný převod, sledování osob a věcí či nasazení agenta, je personálně, časově i organizačně mimořádně náročná a nenese záruku úspěchu. Proto se v praxi uplatňuje zásada, že POPP a OPP přicházejí v úvahu až tehdy, pokud méně invazivní postupy objektivně nepostačují k získání potřebných informací a nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak.²⁷

4.1 Podpůrné operativně pátrací prostředky

Právní úprava POPP je obsažena v hlavě V zákona o Celní správě, kde jsou vymezeny zejména krycí prostředky a krycí doklady, zabezpečovací technika, zvláštní finanční prostředky a informátoři.²⁸ Nejde o uzavřený katalog taktik, ale o rámcové vymezení nástrojů, které mají příslušníkům umožnit utajený výkon operativně pátrací činnosti při současném zachování zákonných záruk.

Krycí prostředky zahrnují věci, prostory či činnosti, jež slouží k zastření skutečné totožnosti příslušníků nebo povahy jejich činnosti. V praxi pověřených celních orgánů půjde například o upravené dopravní prostředky, nebytové prostory, ubytovací zařízení či pracovní vybavení, jejichž využití je nezbytné pro zachování utajení probíhajících úkonů. Krycí doklady pak představují specifickou kategorii listin nebo jiných dokumentů,

²⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Leges, 2023, s. 210–220.

²⁶ Srov. § 12 odst. 2 písm. d) trestního řádu a § 1, § 4 zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.

²⁷ Srov. § 158b odst. 2 trestního řádu (zásada subsidiarity OPP).

²⁸ Česká republika. Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, hlava V – Použití podpůrných operativně pátracích prostředků.

kteře umožňují příslušníkům vystupovat v krycí identitě; jejich vydávání a evidence podléhá přísně regulovanému režimu.²⁹

Zabezpečovací technika zahrnuje široké spektrum technických prostředků a zařízení, jejichž účelem je jednak ochrana majetku a zamezení nedovolené manipulaci se zbožím, jednak dokumentování skutečností nasvědčujících porušování právních předpisů v působnosti celních orgánů.³⁰ Využití zabezpečovací techniky není v zákoně vyčerpávajícím způsobem vyjmenováno, což umožňuje reagovat na technologický vývoj; výběr konkrétního technického řešení se odvíjí od povahy sledované činnosti a musí respektovat zásadu přiměřenosti.

Zvláštní finanční prostředky představují účelově vyčleněné finance určené k úhradě výdajů spojených s použitím POPP a OPP, typicky nákladů na utajené nákupy, provoz krycích objektů či kompenzace osob zapojených do operativní činnosti. Nakládání s těmito prostředky podléhá interním pravidlům, která vyvažují požadavek operativní flexibility s povinností hospodárneho a kontrolovatelného použití.³¹

Informátor je v pojetí zákona fyzická osoba, která dlouhodobě a opakovaně poskytuje celním orgánům informace a služby tak, aby nebyla vyzrazena její spolupráce.³² Zatímco informátor je typicky aktivně vyhledáván a systematicky veden konkrétním příslušníkem, tzv. informační zdroj představuje osobu, která jednorázově poskytne dílčí informaci k určitému skutku a není dále zapojována do operativní činnosti. Informační zdroj není evidován obdobným způsobem jako informátor a může mu být hrazena pouze úhrada nákladů spojených se schůzkou nebo kontrolním nákupem, nikoli odměna za spolupráci.³³

Z hlediska operativní praxe se práce s informátorem vyznačuje vysokými nároky na osobnostní předpoklady příslušníka (komunikační schopnosti, zkušenost z kriminálně zájmového prostředí, schopnost budovat důvěru) a na dodržování přísného administrativního režimu. Ke každému informátorovi je vedena dokumentace v utajeném režimu a jeho skutečná totožnost je známa jen omezenému okruhu osob. Udržování dlouhodobé spolupráce prostřednictvím pravidelných „udržovacích schůzek“ umožňuje

²⁹ ŠTĚPÁN, Miroslav a kol. *Zákon o Celní správě (č. 17/2012 Sb.): komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 130–140.

³⁰ ŠTĚPÁN, Miroslav a kol., cit. dílo, s. 135–138.

³¹ Interní předpis GŘC č. .../..., *Pravidla pro nakládání se zvláštními finančními prostředky* (interní materiál Celní správy ČR).

³² Zákon o Celní správě, hlava V, ustanovení o informátorovi.

³³ Tamtéž; viz též interní metodická pomůcka Sekce 03 k práci s informátory (interní materiál, anonymizovaná verze).

získávat informace o vývoji kriminálně zájmového prostředí průběžně, nikoli jen při jednorázové akci.³⁴

4.2 Operativně pátrací prostředky

Předstíraný převod představuje OPP, jehož podstatou je kontrolované uskutečnění převodu věci nebo jiné hodnoty za podmínek stanovených trestním řádem. Podle odborné literatury jde o kvalifikovaný zásah do sféry pachatele, který má umožnit dokumentovat probíhající trestnou činnost, zejména distribuci nezákonného zboží, postavení osob v distribučním řetězci a tok věci či prostředků významných pro trestní řízení.³⁵ Šámal³⁶ i Jelínek³⁷ shodně zdůrazňují, že smyslem předstíraného převodu je „vstup“ orgánu činného v trestním řízení do již existujícího protiprávního děje, nikoli vytváření nové trestné činnosti.

Nasazení předstíraného převodu je v trestním řádu podmíněno povolením státního zástupce, přičemž je vyžadováno dodržení zásady subsidiarity a nezbytnosti – tedy prokázání, že jinými, méně invazivními prostředky nelze sledovaného účelu dosáhnout.³⁸ V mimořádných situacích, kdy věc nesnese odkladu, připouští právní úprava provedení převodu bez předchozího povolení s povinností dodatečného schválení v krátké lhůtě, jinak výsledky nelze v řízení použít.³⁹ Judikatura Ústavního soudu opakovaně upozorňuje na nutnost striktního odlišení mezi přípustným využitím příležitosti k dokumentaci již probíhajícího jednání a nepřipustnou policejní provokací, kdy by iniciativou orgánu činného v trestním řízení teprve došlo k vzniku trestné činnosti.⁴⁰

V podmínkách pověřených celních orgánů se předstíraný převod uplatňuje zejména v oblasti nelegálního dovozu tabákových výrobků, alkoholu, zboží porušujícího práva k duševnímu vlastnictví a drogové trestné činnosti. Empirické poznatky z praxe ukazují, že tento prostředek může být stěžejní pro rozkrytí nadstavby distribuční struktury, kdy umožňuje dosáhnout na osoby stojící výše v hierarchii skupiny než prvotní

³⁴ BUDKA, Ivan (ed.). *Vybrané problémy operativně pátrací činnosti*. Praha: Policejní akademie ČR, 2010, s. 9–15.

³⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol., cit. dílo, komentář k § 158c.

³⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol., cit. dílo, komentář k § 158c.

³⁷ JELÍNEK, Jiří a kol., cit. dílo, s. 260–270.

³⁸ Srov. § 158c odst. 1–2 trestního řádu.

³⁹ Srov. § 158c odst. 3 trestního řádu.

⁴⁰ Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 797/02 (předstíraný převod a hranice policejní provokace).

dodavatelé. Výhodou je také možnost řízeného načasování zásahu tak, aby bylo minimalizováno riziko pro bezpečnost příslušníků i třetích osob.⁴¹

Sledování osob a věcí je v trestněprocesní doktríně chápáno jako utajované získávání poznatků o osobách, věcech a jejich pohybu pomocí technických či jiných prostředků.⁴² Z hlediska intenzity zásahu do soukromí je rozlišováno sledování, které nevyžaduje vyšší stupeň povolení, a sledování spojené se zásahem do nedotknutelnosti obydlí či tajemství dopravovaných zpráv, jež podléhá přísnějšímu schvalovacímu režimu.⁴³ Právní nauka zdůrazňuje, že sledování nesmí být používáno jako rutinní prostředek, ale jako cílený nástroj pro složitější případy, typicky v oblasti hospodářské a organizované kriminality.⁴⁴

V praxi pověřeného celního orgánu představuje sledování osob a věcí jeden z nejčastěji nasazovaných OPP, a to jak ve formě fyzického sledování, tak v kombinaci s technickými prostředky. U trestné činnosti spojené s nelegální přepravou zboží přes území České republiky se tento institut osvědčil zejména při dlouhodobém monitorování tras dopravních prostředků, předávacích míst a organizace přepravních řetězců. Rozhodující pro úspěch je detailní plánování – stanovení variantních tras, zajištění dostatečného počtu příslušníků a nastavení bezpečné komunikace, aby se eliminovalo riziko prozrazení sledování.⁴⁵

V kontextu současné praxe nabývá na významu sledování elektronické komunikace a digitálních stop, ať již jde o komunikaci prostřednictvím e-mailových schránek, internetových platforem či nástrojů umožňujících vzdálený přístup k datům v koncových zařízeních. Významná část logistických pokynů (termíny nakládek, změny tras, pokyny k platbám) se odehrává v elektronickém prostředí, často s využitím více paralelních účtů a šifrovaných kanálů. Jak upozorňuje odborná literatura, zásahy do elektronické komunikace musí být vždy prováděny v mezích příslušných ustanovení trestního řádu a při úzké koordinaci se státním zástupcem, s důrazem na přiměřenost a minimalizaci zásahů do soukromí.⁴⁶ Kvalitně připravené a procesně zajištěné sledování

⁴¹ FORENZNÍ VĚDY, PRÁVO, KRIMINALISTIKA. Operativně pátrací prostředky a jejich využití při..., 3/2025, s. 211–213.

⁴² JELÍNEK, Jiří a kol., cit. dílo, s. 275–280.

⁴³ Srov. § 158d trestního řádu.

⁴⁴ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ, Tomáš GŘIVNA a kol. *Trestní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 660–670.

⁴⁵ FORENZNÍ VĚDY, PRÁVO, KRIMINALISTIKA, cit. článek, s. 211–213.

⁴⁶ FENYK, Jaroslav a kol., cit. dílo, s. 300–310.

následně umožňuje propojit pohyb osob a zboží s konkrétní komunikací a datovými stopami, čímž výrazně posiluje důkazní hodnotu zjištěných skutečností.

Pokud jde o použití agenta, vzhledem k tomu, že tento prostředek není v praxi pověřených celních orgánů Celní správy České republiky standardně využíván, je vhodné jej v této práci zmínit pouze stručně jako institut trestního řádu upravený pro specifické situace extrémně závažné kriminality. Podrobnější rozbor nasazení agenta a související problematiky policejní provokace by přesahoval rámec této bakalářské práce a není nezbytný pro naplnění vytyčeného cíle, jímž je analýza využívání POPP a OPP v prostředí pověřeného celního orgánu.⁴⁷

Jak u předstíraného převodu, tak u sledování osob a věcí je pro praxi klíčové, aby byly tyto prostředky vnímány jako výjimečné nástroje určené pro strukturálně složitou kriminalitu, nikoli jako rutinní součást každého prověřování. Odborné publikace upozorňují, že nadužívání těchto institutů bez dostatečné úvahy o vhodnosti a nezbytnosti může vést nejen k procesním komplikacím v podobě zpochybnění zákonnosti důkazů, ale i k faktickému oslabení jejich přesvědčivosti v očích soudu. Z pohledu pověřeného celního orgánu to znamená klást důraz na důkladnou přípravu návrhů, jasné vymezení sledovaného účelu a průběžnou kontrolu, zda nasazený prostředek stále odpovídá principu přiměřenosti.⁴⁸

⁴⁷ Srov. ŠÁMAL, Pavel a kol., cit. dílo, komentář k § 158e; MV ČR. *Vybrané problémy právní úpravy agenta provokatéra*. Interní materiál Ministerstva vnitra, 2024.

⁴⁸ KRATOCHVÍL, Vít. *Zvláštní způsoby dokazování v trestním řízení*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství IJ, 2018. ISBN 978-80-5555-666-7.

5 Vybrané kazuistiky

Cílem této kapitoly je na konkrétních prověřovaných případech z praxe demonstrovat praktické využití POPP a OPP v podmínkách pověřeného celního orgánu. Na dvou vybraných případech jsou popsány typové situace, ve kterých již standardní úkony trestního řízení nepostačují a je nezbytné systematické nasazení POPP a OPP k zadokumentování skutku do stadia umožňujícího zahájení trestního stíhání a předání věci policejnímu orgánu příslušnému k vyšetřování.

První kazuistika se týká prověřování internetový podvod nigerijského typu „romance scam“ s přeshraničním prvkem a navazující legalizací výnosů z trestné činnosti, druhá kazuistika se zaměřuje na daňovou trestnou činnost v rámci komplexní řetězové daňové struktury typu „missing trader“ a „profit taker“. V obou případech je patrné, že pro efektivní zadokumentování skutku je nezbytná kombinace operativní činnosti, finančního šetření a mezinárodní spolupráce. Identifikační údaje osob a subjektů jsou záměrně modifikovány tak, aby nebylo možné jednotlivé případy konkrétně ztotožnit.

5.1 Kazuistika č. 1 – internetový podvod typu „romance scam“

Východisko a prvotní prověřování

V kazuistice se prověřoval internetový podvod nigerijského typu, konkrétně varianta romance scam, v souběhu s legalizací výnosů z trestné činnosti, kdy pachatel pod fiktivní identitou navázal s poškozenou fingovaný romantický vztah a systematicky od ní vylákal finanční prostředky. Věc spadala do působnosti pověřeného celního orgánu podle § 12 odst. 2 písm. d) trestního řádu, neboť existovalo podezření na souvislost s porušením celních předpisů a s přeshraničním pohybem hotovosti, a proto byly podle § 158 odst. 3 trestního řádu zahájeny úkony trestního řízení pro podvod podle § 209 trestního zákoníku a legalizaci výnosů z trestné činnosti podle § 216 trestního zákoníku.

Východisko a prvotní prověřování

Výchozím impulsem byla kontrola zásilky v mezinárodní kurýrní společnosti, která obsahovala dvě plyšové hračky s ukrytou hotovostí ve výši 19 000 EUR bez odpovídajících dokladů a vysvětlení účelu platby, což nasvědčovalo zastírání původu finančních prostředků. Prvotní prověřování prostřednictvím lustrací ukázalo, že odesílatel

i adresát zásilky nejsou evidováni jako pachatelé, avšak v jejich osobních vazbách se vyskytují osoby s minulostí v oblasti drogové trestné činnosti a s vazbami na jiné členské státy Evropské unie; skutek byl proto předběžně posouzen jako legalizace výnosů z trestné činnosti v souvislosti s jinou závažnou trestnou činností.

Nasazení OPP a přeshraniční prvek

Po konzultaci se státním zástupcem byly k prověřování využity operativně pátrací prostředky podle § 158d trestního řádu, zejména sledování osoby a sledování osob a věcí ve smyslu § 158d odst. 2 trestního řádu ve vztahu k adresátovi zásilky. V návaznosti na doručení zásilky bylo sledováním zdokumentováno, že sledovaná osoba vybírá vysoké hotovostní částky a krátce poté cestovala vlakem do jiného členského státu, přičemž finanční šetření na základě § 8 odst. 2 trestního řádu prokázalo pravidelné platby od fyzických osob (převážně žen) na její účty a následné výběry v hotovosti v České republice i v zahraničí, což odpovídá typickému modelu převodu výnosů z podvodné trestné činnosti.

S ohledem na přeshraniční rozměr byla využita mezinárodní justiční spolupráce formou evropského vyšetřovacího příkazu, na jehož základě příslušný orgán jiného členského státu pokračoval ve sledování osoby a ověřoval její kontakty a způsob nakládání s hotovostí na svém území. V rámci této spolupráce a s využitím otevřených zdrojů byly identifikovány osoby žijící v zahraničí, které se jevily jako koneční příjemci finančních prostředků, a byly zjištěny konkrétní bytové a kontaktní adresy, na něž směřoval další tok hotovosti.

Postavení poškozené a modus operandi

Další část prověřování se zaměřila na formální odesílatelku, u níž bylo z okolností zřejmé, že vystupuje v postavení poškozené, nikoliv pachatelky. Při podaném vysvětlení podle § 158 odst. 6 trestního řádu popsala, že byla prostřednictvím sociální sítě a následné komunikace v aplikaci pro zasílání zpráv kontaktována osobou vystupující pod fiktivní identitou tzv. amerického profesionála, která s ní v krátké době navázala intenzivní virtuální vztah a opakovaně ji přesvědčovala k zasílání finančních prostředků údajně na úhradu poplatků a sankcí spojených s ukončením mise a přepravou osobních věcí.

Vzhledem k tomu, že nedisponovala dostatečnými finančními prostředky, byla manipulována k získání prostředků v rodinném prostředí, přičemž celkově odeslala částky v řádu statisíců korun. Na základě konkrétních pokynů pachatele následně ukryla hotovost ve výši 19 000 EUR do dvou plyšových hraček a odeslala ji kurýrní službou

na adresu v České republice, aby se ztížila kontrola obsahu a zastřel se skutečný charakter převáděných prostředků, což odpovídá schématu internetového podvodu nigerijského typu v podobě romance scam.

Rozšíření důkazů a realizace

Vyhodnocení výstupů z operativně pátracích prostředků podle § 158d trestního řádu, finančních analýz a mezinárodní spolupráce ukázalo, že přes účty sledované osoby prošly v relativně krátkém období platby v souhrnné výši několika milionů korun, pocházející od většího počtu poškozených, a že hotovost je opakovaně převážena do zahraničí. Za této situace bylo nutné činnost skupiny bezodkladně přerušit a přistoupit k realizaci, aniž by bylo možné dále vyčkávat na další transakce, což vedlo k překvalifikování jednání na zločin podvodu podle § 209 trestního zákoníku v podobě internetového podvodu nigerijského typu (romance scam) v souběhu se zločinem legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 trestního zákoníku.

Na základě zjištěných skutečností byly připraveny návrhy na provedení domovních prohlídek podle § 83 trestního řádu jako neodkladných a neopakovatelných úkonů ve smyslu § 160 odst. 4 trestního řádu a současně byla koordinována realizace na území České republiky i v zahraničí v návaznosti na evropský vyšetřovací příkaz. Tímto postupem se podařilo zajistit klíčové listinné a digitální důkazy, včetně komunikace s pachatelem a podkladů k finančním tokům, a současně zadokumentovat roli sledované osoby jako článku v řetězci mezi poškozenými a konečnými příjemci výnosů z trestné činnosti, což je podstatné pro navazující trestní řízení.

5.2 Kazuistika č. 2 – Daňová trestná činnost v rámci komplexní řetězcové daňové struktury typu „missing trader“ a „profit taker“

Východisko a charakter trestné činnosti

V této kazuistice byla prověřována rozsáhlá daňová trestná činnost v podobě karuselového řetězce, v němž byly zapojené obchodní korporace rozděleny do rolí tzv. profit taker a missing trader, přičemž jednání pachatelů vedlo ke zkrácení daně ve velkém rozsahu a k následné legalizaci výnosů z trestné činnosti. Úkony trestního řízení byly podle § 158 odst. 3 trestního řádu zahájeny pro podezření ze zvlášť závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 a 3 písm. a) trestního zákoníku, spáchaného ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku,

příčemž postupně byly zjištěny skutečnosti nasvědčující souběžnému naplnění skutkové podstaty legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 trestního zákoníku.

Prověřováním podle § 158 odst. 3 trestního řádu bylo zjištěno, že po předchozí vzájemné dohodě byla vytvořena síť obchodních korporací, které po formální stránce vstupovaly do vzájemných odběratelsko-dodavatelských vztahů, avšak ve skutečnosti sloužily k pravidelnému vyvádění finančních prostředků velkého rozsahu z majetku ekonomicky aktivních subjektů. V daňových přiznáních k dani z přidané hodnoty a v kontrolních hlášeních byly v rozporu se skutečností uváděny nepravdivé údaje o přijatých zdanitelných plněních, což vedlo k neoprávněnému snižování daňové povinnosti ve velkém rozsahu, a to přinejmenším od poloviny roku 2019.

Struktura řetězce – role „profit taker“ a „missing trader“

Zapojené obchodní korporace bylo možné funkčně rozdělit do dvou skupin. První, početnější skupinu tvořily společnosti v postavení profit taker, které vykonávaly reálnou ekonomickou činnost v různých odvětvích, avšak současně zahrnovaly do svých nákladů nadhodnocené faktury přijaté od druhé skupiny společností. Tím neoprávněně zvyšovaly nárok na odpočet daně z přidané hodnoty na vstupu a snižovaly základ daně z příjmů právnických osob, a přispívaly tak ke krácení daňové povinnosti. Druhou skupinu tvořily společnosti v postavení missing trader, jejichž úlohou bylo vystavovat odběratelům nadhodnocené faktury za deklarovaná plnění, která nebyla dodávána v deklarovaném rozsahu; tyto subjekty typicky sídlily na tzv. virtuálních adresách, nevykonávaly reálnou podnikatelskou činnost a v jejich statutárních orgánech figurovaly osoby v postavení tzv. „bílých koní“.

Daňová přiznání a kontrolní hlášení společností na pozici missing trader byla podávána tak, aby nebylo možné identifikovat skutečné dodavatele – buď nebyli uvedeni vůbec, nebo byly vstupy rozděleny do částek nepřevyšujících zákonný limit a souhrnně vykázány v části kontrolního hlášení bez identifikace partnerů. Tím docházelo k zakrytí skutečného původu a pohybu finančních prostředků v rámci karuselového řetězce a k naplnění znaků skutkové podstaty legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 trestního zákoníku.

Nasazení operativně pátracích prostředků

S postupným upřesňováním struktury řetězce a rolí jednotlivých osob byly do prověřování systematicky zapojovány operativně pátrací prostředky podle § 158d trestního řádu, jejichž cílem bylo zadokumentovat reálný tok finančních prostředků

a prokázat skutečné ovládání zúčastněných obchodních korporací. Klíčový význam mělo zejména sledování osob a věcí podle § 158d odst. 2 trestního řádu, které umožnilo dlouhodobě monitorovat pohyb osob fakticky ovládajících společnosti v postavení missing trader a jejich setkávání s osobami v postavení kurýrů a se zástupci společností v postavení profit taker. Sledování vozidel a osob bylo zaměřeno především na trasy mezi kancelářskými prostory využívanými k řízení schématu, bankovními pobočkami, kde docházelo k výběrům vysokých částek v hotovosti, a místy pravidelných schůzek v obchodních centrech a restauračních zařízeních, kde probíhalo předávání hotovosti.

Současně byla využita možnost sledování činnosti v konkrétních prostorách podle § 158d odst. 3 trestního řádu, spočívající v pořizování zvukových a obrazových záznamů z prostor určených k podnikání, v nichž probíhala organizace plateb, rozdělování finančních prostředků a koordinace vystavování a úhrady nadhodnocených faktur.

V jedné konkrétní restauraci na území Středočeského kraje byly opakovaně sledovány reálné schůzky podezřelých, při nichž se dokumentovaly pokyny k dalšímu postupu, dohody o dělení výnosů a fyzické předávky hotovosti mezi osobami zapojenými do karuselového řetězce. V rámci prověřování byly celkem ve čtyřech konkrétních prostorách nasazeny prostorové odposlechy podle § 158d odst. 3 trestního řádu; tyto záznamy zachytily, jak způsob organizace schématu mezi osobami ovládajícími společnostmi v postavení missing trader, tak konkrétní rozhovory o rozdělování výnosů z trestné činnosti, plánování dalších transakcí a koordinaci plateb mezi společnostmi v postavení profit taker a missing trader.

Na vybrané účastnické stanice a elektronické komunikační prostředky byl zároveň nasazen odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu, včetně sledování e-mailových stanic podle § 158d odst. 3 trestního řádu, které byly využívány k zasílání faktur, podkladů k daňovým přiznáním a k interní komunikaci mezi osobami ovládajícími společnostmi v postavení missing trader a profit taker. Vyhodnocením těchto dat bylo prokázáno, že osoby stojící v pozadí jednotlivých společností koordinovaly vystavování nadhodnocených faktur, sledovaly úhrady ze strany odběratelů a organizovaly následné hotovostní výběry a rozdělení prostředků, přičemž používaly specifickou terminologii a kódované označování jednotlivých subjektů a plateb.

Role osob a tok finančních prostředků

Na popsané trestné činnosti se v různých časových obdobích podílela skupina fyzických osob, která fakticky ovládala společnosti na pozici missing trader a koordinovala jejich vztahy se společnostmi v postavení profit taker. U osob formálně zapsaných jako statutární orgány společností na pozici missing trader bylo zjištěno, že šlo o osoby, které za úplatu umožnily využití své identity a přístupu k bankovním účtům a byly srozuměny s tím, že nebudou do činnosti obchodních korporací zasahovat; tyto osoby vystupovaly v postavení tzv. „bílých koní“. Faktické řízení společností v postavení missing trader zajišťovaly jiné osoby, které ovládaly bankovní účty, organizovaly vystavování faktur, podávání daňových přiznání a kontrolních hlášení, vybíraly finanční prostředky z účtů a dále je distribuovaly v hotovosti. Operativní šetření prokázalo, že hotovost byla vybírána jak prostřednictvím pokladních operací na pobočkách bank, tak prostřednictvím výběrů z bankomatů, přičemž bylo patrné záměrné využívání poboček s omezeným kamerovým pokrytím a maskování osob provádějících výběry.

Vyhodnocením bankovních výpisů, daňových přiznání k dani z přidané hodnoty a kontrolních hlášení a další operativní činnosti bylo zjištěno, že tato skupina osob se v úmyslu neodvést státu daň z přidané hodnoty a daň z příjmů a tím získat majetkový prospěch dlouhodobě dopouštěla jednání, které naplňovalo znaky skutkových podstat trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 trestního zákoníku, zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 trestního zákoníku a legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 trestního zákoníku. Zjištěná škoda způsobená České republice v souvislosti s popsaným schématem činila nejméně 10 834 108 Kč.

Operativním šetřením bylo dále prokázáno, že odběratelsko-dodavatelské vztahy mezi společnostmi v postavení profit taker a missing trader byly účelově konstruovány tak, aby umožnily vyvést finanční prostředky velkého rozsahu z majetku právnických osob prostřednictvím plateb za nadhodnocené služby. Finanční prostředky vyvedené z účtů společností v postavení profit taker byly následně vraceny zpět osobám, které tyto subjekty fakticky ovládaly, a to prostřednictvím osob v postavení kurýrů, jež zajišťovaly fyzický převoz hotovosti. Bylo zadokumentováno, že osoby fakticky ovládající společnosti na pozici missing trader pravidelně přebíraly hotovost vybranou z bankovních účtů těchto společností, dělily ji na část odpovídající dani z přidané hodnoty, která sloužila jako odměna pro osoby organizující schéma, a na část odpovídající základu daně, která byla v hotovosti předávána kurýrům. Kurýři následně distribuovali hotovost

zástupcům společností v postavení profit taker, často již před tím, než tyto společnosti uhradily faktury vystavené společností na pozici missing trader, což jednoznačně svědčilo o tom, že osoby stojící na straně profit taker jednaly v přímém úmyslu podílet se na trestné činnosti a byly si vědomy fiktivního charakteru fakturovaných plnění.

Právní kvalifikace, realizační fáze a výsledky

Na základě shromážděných důkazů bylo u klíčových osob dovozováno naplnění skutkové podstaty zvláště závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. a) a 3 písm. a) trestního zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku a dále zvláště závažného zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 2 a 5 písm. c) trestního zákoníku, rovněž ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku. Způsob provedení, rozsah škody i sofistikovanost schématu odůvodňovaly kvalifikaci jednání jako zvláště závažné trestné činy páchané organizovanou skupinou.

S ohledem na skutečnost, že existovalo důvodné riziko, že dokumenty, výpočetní technika, listiny k bankovním účtům, platební karty, evidence toků finančních prostředků a další věci důležité pro trestní řízení budou přemístěny nebo zničeny, bylo nezbytné přistoupit k provedení domovních prohlídek podle § 83 odst. 1 trestního řádu jako neodkladných a neopakovatelných úkonů ve smyslu § 160 odst. 4 trestního řádu. Pověřený celní orgán proto požádal dozorující státní zastupitelství o podání podnětu soudu k vydání příkazů k domovním prohlídkám v nemovitostech, které byly formálně vedeny na jiné subjekty, avšak operativní šetření nasvědčovalo tomu, že je skrytě užívaly osoby podezřelé z popsané trestné činnosti a že se v nich mohly nacházet věci pocházející z trestné činnosti nebo sloužící k jejímu páčání.

Realizace zajišťovacích úkonů, včetně domovních prohlídek a zadržení hlavních pachatelů, proběhla v říjnu 2023 v rámci koordinované akce, do níž se zapojilo celkem 32 realizačních skupin. V průběhu realizace bylo zadrženo 18 podezřelých osob, kterým bylo po vyhodnocení výsledků úkonů a po předání věci podle § 162 trestního řádu sděleno podezření ze spáchání výše uvedených trestných činů; pět osob bylo následně trestně stíháno ve vazbě, a to zejména z důvodu obavy z maření trestního řízení a pokračování v trestné činnosti. V rámci provedených úkonů byly zajištěny hotovostní prostředky v řádu desítek milionů korun, listinná dokumentace k zúčastněným obchodním korporacím, výpočetní technika s účetními a daňovými daty a mobilní zařízení obsahující komunikaci mezi jednotlivými články řetězce, což umožnilo detailně zadokumentovat vnitřní strukturu karuselového schématu i reálný tok finančních prostředků.

Neprovedení těchto úkonů by znamenalo reálné riziko ztráty klíčových důkazů a faktické znemožnění účinného postihu celé struktury, zatímco jejich realizace v říjnu 2023 umožnila výrazný posun v trestním řízení, především v oblasti zajištění výnosů z trestné činnosti a detailního objasnění postavení jednotlivých osob v rámci řetězce vystupujícího v rolích profit taker a missing trader.

5.3 Dílčí zhodnocení kazuistik

Obě uvedené kazuistiky ukazují, že prověřování trestné činnosti v gesci pověřeného celního orgánu probíhá v prostředí, kde standardní úkony trestního řízení samy o sobě zpravidla nepostačují k úplnému zadokumentování skutkového děje a zjištění všech rozhodných osobních a majetkových souvislostí. V prvním případě šlo o internetový podvod nigerijského typu „romance scam“ v souběhu s legalizací výnosů z trestné činnosti, ve druhém o daňovou trestnou činnost v řetězcích „profit taker“ a „missing trader“. V obou situacích se projevila typická kombinace anonymního či skrytého jednání pachatelů, využívání prostředníků, přeshraničních vazeb a složitých finančních nebo obchodních toků, které je nutné postupně rekonstruovat z dílčích dílů mozaiky.

Kazuistiky současně potvrzují, že klíčovou roli při odhalování a prověřování takových skutků sehrává schopnost pověřeného celního orgánu systematicky využívat nástroje, které mu trestní řád a zákon o Celní správě České republiky poskytují. Sledování osob a věcí, případně jeho přeshraniční pokračování ve spolupráci s orgány jiných států, umožňuje zachytit reálný pohyb osob, zboží a finančních prostředků a odhalit vazby, které by z pouhých listinných podkladů zůstaly skryté. Prostorové odposlechy, pokud jsou splněny zákonné podmínky jejich nasazení, zase přinášejí informace o vnitřním fungování trestné činnosti, o rozdělení rolí mezi jednotlivými osobami a o skutečných motivech a cílech jejich jednání. V kazuistikách je patrné, že právě propojení těchto prostředků s klasickými úkony trestního řízení vytváří předpoklad pro to, aby bylo možné skutek zadokumentovat v kvalitě potřebné pro zahájení trestního stíhání a další postup příslušného policejního orgánu.

Z praktického hlediska kazuistiky ukazují i určité limity současné praxe. Patří mezi ně zejména časová a organizační náročnost přípravy návrhů na nasazení jednotlivých prostředků, nutnost úzké koordinace se státním zástupcem a v přeshraničních věcech také závislost na ochotě a kapacitách zahraničních partnerů.

Dalším faktorem je technická a personální vybavenost pověřeného celního orgánu, která může ovlivnit, jak rychle a v jakém rozsahu je schopen na nové formy trestné činnosti reagovat. Oba popsané případy zároveň naznačují, že bez specializace a zkušeností v oblasti daňové a celní problematiky by nebylo možné správně identifikovat rizikové transakce a zaměřit prostředky tam, kde mohou přinést největší efekt.

Z pohledu cíle bakalářské práce lze shrnout, že kazuistiky naplňují požadavek na demonstraci zákonných podmínek a praktického využívání prostředků, které má pověřený celní orgán k dispozici, a to v typově odlišných situacích – v oblasti internetového podvodu s prvkem legalizace výnosů a v oblasti komplexní daňové kriminality s využitím řetězců obchodních společností. Zároveň ukazují, že efektivní nasazení těchto prostředků je vždy podmíněno pečlivou přípravou, respektováním zákonných limitů a schopností jejich výsledky následně správně vyhodnotit a procesně využít.

6 Celní orgány konající trestní řízení z pohledu ČR a zahraničí

Tato kapitola se zaměřuje na srovnání postavení celních a daňových orgánů jako orgánů činných v trestním řízení v České republice a ve Slovenské republice. Navazuje na předchozí části, v nichž byla popsána struktura Generálního ředitelství cel, procesní postavení pověřeného celního orgánu a jeho věcná příslušnost a oprávnění při využívání POPP a OPP. Cílem není opakovat již uvedené poznatky, ale identifikovat rozdíly mezi oběma právními řády v oblasti institucionálního uspořádání, věcné působnosti a procesního postavení specializovaných orgánů, které se zaměřují na celní a daňovou kriminalitu.⁴⁹

Komparace se soustředí na tři okruhy:

- věcnou příslušnost celních a daňových orgánů k trestné činnosti,
- jejich procesní postavení v přípravném řízení,
- institucionální model (centralizovaný specializovaný orgán vs. integrace ve finanční správě).

Závěrečná podkapitola obsahuje úvahy *de lege ferenda*, které vycházejí jak z teoretických východisek, tak z praktických poznatků z činnosti pověřeného celního orgánu.⁵⁰

6.1 Východiska komparace

Česká republika a Slovenská republika sdílejí společný historický základ trestního řádu, včetně pojetí přípravného řízení, role státního zástupce a základních zásad rozdělení kompetencí mezi orgány činné v trestním řízení.⁵¹ Oba systémy vycházejí z kontinentální

⁴⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo procesní. 7., aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2023, s. 210–260. ISBN 978-80-7502-641-5.

⁵⁰ NOVOTNÝ, František a kol. Trestní právo procesní. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 25–30. ISBN 978-80-7380-677-4.

⁵¹ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ, Tomáš GŘIVNA a kol. Trestní právo procesní. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 35–45. ISBN 978-80-7676-961-1.

právní tradice, která klade důraz na zákonnost, hierarchické uspořádání orgánů činných v trestním řízení a na specializaci policejních orgánů podle druhu kriminality.⁵²

Současně obě země čelí obdobnému trendu nárůstu hospodářské, daňové a celní kriminality a reagují na něj posilováním specializovaných složek zaměřených na ochranu fiskálních zájmů státu a Evropské unie. Zvolená institucionální řešení se však liší: zatímco v České republice byl vytvořen samostatný pověřený celní orgán s procesní subjektivitou v trestním řízení, Slovenská republika integruje pátrací složky do Finančnej správy jako jednotného správce daní a cla.⁵³

Společným jmenovatelem obou systémů je členství v Evropské unii a povinnost chránit finanční zájmy Unie, provádět celní kodex Unie, právní úpravu nepřímých daní a spolupracovat s Úřadem evropského veřejného žalobce (EPPO). Celní a daňové orgány tak v obou státech vystupují jako klíčový exekutivní partner při zajišťování důkazů v kauzách dotýkajících se rozpočtu Evropské unie.⁵⁴ Teoretická východiska komparace vycházejí především z české trestněprocesní literatury a z odborných prací věnujících se postavení Finančnej správy Slovenské republiky v trestném konaní.⁵⁵

6.2 Postavení pověřeného celního orgánu v České republice

V českém trestním řízení je pověřený celní orgán zakotven v § 12 odst. 2 trestního řádu jako policejní orgán se speciální věcnou příslušností.⁵⁶ Trestní řád mu přiznává postavení orgánu činného v trestním řízení v rozsahu vymezeném zvláštním zákonem, konkrétně zákonem o Celní správě České republiky.⁵⁷ Tato konstrukce představuje projev specializace orgánů činných v trestním řízení, kdy je část agendy svěřena orgánům s odborným zázemím v určité oblasti práva.⁵⁸

⁵² JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo procesní. 7., aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2023, s. 215–220. ISBN 978-80-7502-641-5.

⁵³ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ, Tomáš GŘIVNA a kol. Trestní právo procesní. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 650–660. ISBN 978-80-7676-961-1.

⁵⁴ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ, Tomáš GŘIVNA a kol. Trestní právo procesní. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 310–330. ISBN 978-80-7676-961-1.

⁵⁵ SPAVELKO, Michal. Vyšetřovanie trestných činov v pôsobnosti Finančnej správy. Bratislava, 2018. Diplomová práca. Akadémia Policajného zboru v Bratislave.

⁵⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 12 odst. 2.

⁵⁷ Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 1–3.

⁵⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo procesní. 7., aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2023, s. 215–220. ISBN 978-80-7502-641-5.

Věcná příslušnost pověřeného celního orgánu zahrnuje zejména trestné činy spáchané porušením celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, trestné činy související s porušením daňových předpisů v oblasti spotřebních daní, daně z hazardních her a vybraných případů daně z přidané hodnoty a akcesorní také trestné činy legalizace výnosů z trestné činnosti, pokud primární delikt spadá do působnosti celních orgánů.⁵⁹ Výkon těchto kompetencí je organizačně soustředěn v Sekci 03 Pátrání a dohledu Generálního ředitelství cel, která představuje specializovaný útvar s celorepublikovou působností; model jednoho pověřeného celního orgánu vznikl jako výsledek reformních kroků směřujících k centralizaci pátracích kompetencí a k zajištění jednotného metodického vedení.⁶⁰

Vnitřní členění sekce na analytické, metodické a výkonné složky umožňuje propojit odbornou analýzu daňových a celních rizik s operativní činností; vedle útvarů odpovědných za koordinaci a analytiku zde působí i specializovaná pracoviště technické podpory, která zajišťují realizaci POPP a OPP v terénu.⁶¹ Procesní postavení pověřeného celního orgánu je však omezeno na fázi prověřování podle § 158 trestního řádu. Po zahájení trestního stíhání je povinen věc předat policejnímu orgánu příslušnému konat vyšetřování podle § 161 trestního řádu, zpravidla útvarům Policie České republiky.⁶²

Pověřený celní orgán tedy nese rozhodující odpovědnost za zajištění důkazů v rané fázi řízení, včetně nasazení POPP a OPP, avšak na další směřování vyšetřování již nemá přímý vliv.⁶³ Tato konstrukce je v trestněprocesní literatuře předmětem diskuse, zejména pokud jde o rozhraní mezi prověřováním a vyšetřováním u specializovaných orgánů disponujících vysokou odborností v konkrétní oblasti kriminality.⁶⁴ Upozorňuje se, že nedostatky v dokumentaci či procesním postupu ve fázi prověřování se mohou negativně projevit až ve fázi vyšetřování a před soudem, zejména pokud jde o využitelnost důkazů získaných prostřednictvím POPP a OPP.⁶⁵

⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl (§ 1–156). 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, komentář k § 12, s. 120–130. ISBN 978-80-7400-926-6.

⁶⁰ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ CEL. Zpráva o činnosti Sekce pátrání Generálního ředitelství cel 2020–2021. Praha: GŘC, 2021.

⁶¹ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ CEL. Organizační řád Generálního ředitelství cel. Interní předpis GŘC, účinný od 1. 1. 2025.

⁶² ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. II. díl (§ 157–314s). 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, komentář k § 158 a § 161, s. 120–135. ISBN 978-80-7400-927-3.

⁶³ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Pověřený celní orgán jako policejní orgán – je nadále nezbytný? Interní analytický materiál MV ČR, 2019.

⁶⁴ NOVOTNÝ, František a kol. Trestní právo procesní. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 269–276. ISBN 978-80-7380-677-4.

⁶⁵ KUČHTA, Josef, Helena HUDEČKOVÁ a kol. Trestní právo procesní. Základní rysy a instituty. 3. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2020, s. 190–198. ISBN 978-80-210-9470-3.

6.2 Postavení pátracích útvarů Finanční správy ve Slovenské republice

Obdobnou roli jako český pověřený celní orgán plní ve Slovenské republice pátrací útvary finanční správy, zejména útvar označovaný jako Kriminální úřad finanční správy (Kriminálny úrad finančnej správy – KÚFS).⁶⁶ Věcně se zaměřují na trestnou činnost související s porušením daňových a celních předpisů, na sofistikované formy daňových podvodů (včetně karuselových schémat daně z přidané hodnoty) a na související legalizaci výnosů z trestné činnosti.⁶⁷

Podstatným rozdílem je institucionální zařazení: pátrací útvary jsou integrální součástí slovenské finanční správy jako jednotného správce daní a cla.⁶⁸ Tento model umožňuje bezprostředně využívat daňové informační systémy, výsledky daňových kontrol a nástroje mezinárodní správní spolupráce přímo pro účely trestního řízení.⁶⁹ Z hlediska efektivity analýzy daňových a celních rizik jde o výhodu, která posiluje schopnost včas identifikovat podezřelé transakce a pružně na ně reagovat.

Procesní postavení KÚFS je oproti českému modelu užší. Slovenský trestní řád (Trestný poriadok) nekonstruuje tento útvar jako samostatný orgán činný v trestním řízení s plnou procesní subjektivitou; ústřední roli ve vedení přípravného řízení si zachovává Policie Slovenské republiky (Policajný zbor).⁷⁰ KÚFS tak typicky vystupuje jako oznamovatel trestné činnosti, odborný partner při prověřování a nositel daňové a celní expertizy. Rozhodování o nasazení operativně pátracích prostředků a vedení vyšetřování zůstává v rukou policie a prokuratury.⁷¹

Úspěch slovenského modelu závisí na schopnosti přesně vymezit hranici mezi daňovým řízením, správním trestáním a trestním řízením, aby nedocházelo k duplicitě úkonů ani k pochybnostem o zákonnosti získaných důkazů.⁷² V praxi je proto klíčová koordinace mezi finanční správou, Policií Slovenské republiky a prokuraturoou, která musí

⁶⁶ FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Kriminálny úrad finančnej správy [online]. Bratislava, 2024 [cit. 24. 3. 2026]. Dostupné z: <http://www.financnasprava.sk>

⁶⁷ SPAVELKO, Michal. Vyšetřovanie trestných činov v pôsobnosti Finančnej správy. Bratislava, 2018. Diplomová práce. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 45–70.

⁶⁸ Zákon č. 479/2009 Z. z., o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

⁶⁹ SPAVELKO, Michal. Vyšetřovanie trestných činov v pôsobnosti Finančnej správy. Bratislava, 2018. Diplomová práce. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 71–85.

⁷⁰ Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov.

⁷¹ Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov, najmä ustanovenia o orgánoch činných v trestnom konaní a prípravnom konaní.

⁷² SPAVELKO, Michal. Vyšetřovanie trestných činov v pôsobnosti Finančnej správy. Bratislava, 2018. Diplomová práce. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 100–112.

zajistit soulad jednotlivých řízení a efektivní využití odborného zázemí finanční správy v trestních věcech.⁷³

6.4 Porovnání institucionálního modelu a procesního postavení

Při porovnání české a slovenské právní úpravy je zásadním východiskem odlišné procesní zakotvení specializovaných celních a daňových orgánů v systému orgánů činných v trestním řízení. V podmínkách České republiky je postavení pověřeného celního orgánu výslovně upraveno v § 12 odst. 2 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), který jej řadí mezi policejní orgány s plnohodnotnou procesní subjektivitou ve fázi prověřování. V rámci zákonem vymezené věcné příslušnosti tak pověřený celní orgán samostatně činí úkony podle trestního řádu, včetně podávání podnětů k nasazení operativně pátracích prostředků a provádění úkonů před zahájením trestního stíhání.

Slovenský Kriminální úřad finanční správy (KÚFS) naproti tomu není zákonem č. 301/2005 Z. z., trestní řád Slovenské republiky, konstruován jako samostatný orgán činný v trestním řízení, ale jako specializovaný orgán finanční správy podle zákona č. 333/2011 Z. z., o orgánech státní správy v oblasti daní, poplatků a celní správy, zaměřený na odhalování daňové a celní kriminality. Podle odborné literatury je procesní subjektivita KÚFS výslovně omezena na občanskoprávní a správní soudní řízení; v trestním řízení vystupuje především jako oznamovatel trestné činnosti a případně jako zástupce finanční správy, nikoli jako orgán oprávněný samostatně vést přípravné řízení ve smyslu slovenského trestního řádu.

Tato strukturální odlišnost se promítá i do rozložení odpovědnosti za jednotlivé fáze trestního řízení. V České republice je pověřený celní orgán nositelem plné odpovědnosti za fázi prověřování u vybraných trestných činů, zejména v oblasti celní a daňové kriminality a související legalizace výnosů z trestné činnosti. Veškeré úkony směřující k objasnění podezření – od prvotních lustrací až po podávání návrhů na nasazení operativně pátracích prostředků podle trestního řádu – jsou prováděny v procesním režimu trestního řádu, přičemž povinností pověřeného celního orgánu je po shromáždění

⁷³ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ, Tomáš GŘIVNA a kol. Trestní právo procesní. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 330–340. ISBN 978-80-7676-961-1.

potřebného důkazního materiálu postoupit věc k vyšetřování jinému policejnímu orgánu podle § 161 a § 162 trestního řádu.

Na Slovensku naproti tomu zůstává vedení trestního řízení od počátku v rukou Policejního sboru jako orgánu činného v trestním řízení podle § 10 a násl. slovenského trestního řádu, resp. jeho kriminálních složek, zatímco KÚFS zajišťuje především operativní, analytickou a odbornou podporu vyšetřování. V praxi to znamená, že kroky odpovídající české fázi prověřování – včetně rozhodování o nasazení operativně pátracích prostředků podle slovenského trestního řádu – jsou procesně spojeny s činností Policejního sboru, nikoli KÚFS, který se do trestního řízení promítá zejména prostřednictvím svých poznatků a expertizy v oblasti daní a cla.

Výrazný rozdíl je patrný také v rozhraní mezi trestním řízením a správním trestáním. Český pověřený celní orgán kombinuje postavení orgánu činného v trestním řízení v předprocesní fázi s rolí správního orgánu ve věcech celních deliktů a dalších správních deliktů v působnosti Celní správy České republiky podle zákona č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, přičemž mezi oběma rovinami existuje jasně vymezené procesní rozhraní. Na Slovensku se pravomoci finanční správy a KÚFS soustřeďují zejména do oblasti správního trestání, kde orgány finanční správy rozhodují o široké škále daňových a celních deliktů a ukládají sankce v režimu správního práva, zatímco trestné činy jako takové jsou předmětem činnosti Policejního sboru.

Z hlediska systematiky trestního řízení tak česká úprava výrazněji akcentuje procesní autonomii celního orgánu v předprocesní fázi, zatímco slovenský model zdůrazňuje oddělení expertních finančních orgánů od standardních orgánů činných v trestním řízení. Tyto rozdílné koncepce se bezprostředně promítají i do využívání podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků – český pověřený celní orgán s nimi pracuje jako s vlastními nástroji policejního orgánu v trestním řízení, zatímco KÚFS se soustředí na přípravu podkladů a koordinaci s Policejním sborem, který nese hlavní procesní odpovědnost za jejich nasazení.

Porovnání české a slovenské právní úpravy tak ukazuje, že český model pověřeného celního orgánu představuje procesně silnější postavení v trestním řízení díky přímé procesní subjektivitě ve fázi prověřování, zatímco slovenský model KÚFS je založen na principu expertní podpory standardních orgánů činných v trestním řízení. Obě koncepce přitom odrážejí odlišné pojetí role specializovaných finančních orgánů v boji proti daňové a celní kriminalitě.

6.5 Úvahy de lege ferenda

Komparace ukazuje, že český model pověřeného celního orgánu kombinuje vysokou odbornou specializaci v oblasti celní a daňové kriminality s procesně omezeným postavením, které končí ukončením fáze prověřování.⁷⁴ V praxi to znamená, že tentýž orgán, který věc od počátku prověřuje, plánuje a realizuje POPP a OPP a detailně zná skutkový děj i ekonomické souvislosti, musí po zahájení trestního stíhání předat spis jinému policejnímu orgánu, jenž se s věcí teprve seznamuje.⁷⁵

De lege ferenda se proto jeví jako racionální úvaha, zda v přesně vymezeném okruhu trestné činnosti neumožnit pověřenému celnímu orgánu vést vedle prověřování i vlastní vyšetřování až do podání návrhu na podání obžaloby. Takovou „výseč“ trestné činnosti by mohly tvořit zejména trestné činy spadající do věcné příslušnosti pověřeného celního orgánu podle § 12 odst. 2 písm. d) trestního řádu, tedy:

- trestné činy související s porušením celních předpisů a předpisů o dovozu, vývozu a průvozu zboží,
- trestné činy v oblasti spotřebních daní, daně z přidané hodnoty a daně z hazardních her, pokud Celní správa vystupuje jako správce daně,
- akcesorní legalizace výnosů z těchto trestných činů.⁷⁶

V uvedených oblastech disponují pověřené celní orgány detailní znalostí celního řízení, nepřímých daní a mezinárodních obchodních režimů a současně praktickým know-how v plánování a realizaci POPP a OPP, včetně koordinace s evropskými orgány, zejména s Úřadem evropského veřejného žalobce.⁷⁷ Kontinuitní vedení přípravného řízení jediným specializovaným orgánem by odstranilo nutnost předávání podle § 162 trestního řádu, zkrátilo dobu mezi ukončením prověřování a zahájením vyšetřování a snížilo riziko duplicitního seznamování se s rozsáhlými spisy.⁷⁸

Dalším přínosem by bylo odlehčení útvarům Policie České republiky, které jsou dlouhodobě zatíženy vysokým nápadem jiné kriminality, a možnost lépe zhodnotit výstupy POPP a OPP přímo vyšetřovatelem začleněným do týmu od počátku přípravného

⁷⁴ NOVOTNÝ, František a kol. Trestní právo procesní. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 269–276. ISBN 978-80-7380-677-4.

⁷⁵ KUČHTA, Josef, Helena HUDEČKOVÁ a kol. Trestní právo procesní. Základní rysy a instituty. 3. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2020, s. 190–198. ISBN 978-80-210-9470-3.

⁷⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl (§ 1–156). 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, komentář k § 12, s. 120–130. ISBN 978-80-7400-926-6.

⁷⁷ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ, Tomáš GŘIVNA a kol. Trestní právo procesní. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 310–330. ISBN 978-80-7676-961-1.

⁷⁸ SPAVELKO, Michal. Vyšetřovanie trestných činov v pôsobnosti Finančnej správy. Bratislava, 2018. Diplomová práca. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 100–112.

řízení.⁷⁹ Z hlediska ochrany finančních zájmů státu a Evropské unie by silnější procesní role pověřeného celního orgánu mohla přispět k vyšší míře objasněných a pravomocně ukončených věcí v oblasti daňové a celní kriminality.⁸⁰

Současně by však bylo nezbytné precizně vymezit vztah pověřeného celního orgánu ke státnímu zastupitelství a k ostatním policejním orgánům, aby nedošlo k roztržštění vyšetřovacích pravomocí a k oslabení jednoty trestního řízení.⁷³ Rozšíření okruhu orgánů oprávněných konat vyšetřování by proto muselo být provázeno jasnou úpravou jejich postavení z hlediska dozoru státního zástupce, procesní odpovědnosti a koordinace s ostatními složkami.⁸¹

⁷⁹ ŠTURMA, Pavel a kol. Orgány činné v trestním řízení a jejich spolupráce. Praha: Karolinum, 2019, s. 155–165. ISBN 978-80-246-4492-5.

⁸⁰ HRUŠKA, Jiří. Postavení specializovaných policejních orgánů v trestním řízení. Praha: Policejní akademie ČR, 2021, s. 85–95. ISBN 978-80-7251-510-3.

⁸¹ JELÍNKOVÁ, Marie a kol. Státní zastupitelství v systému trestní justice. Praha: Leges, 2020, s. 140–150. ISBN 978-80-7502-467-1.

7 Dotazníkové šetření

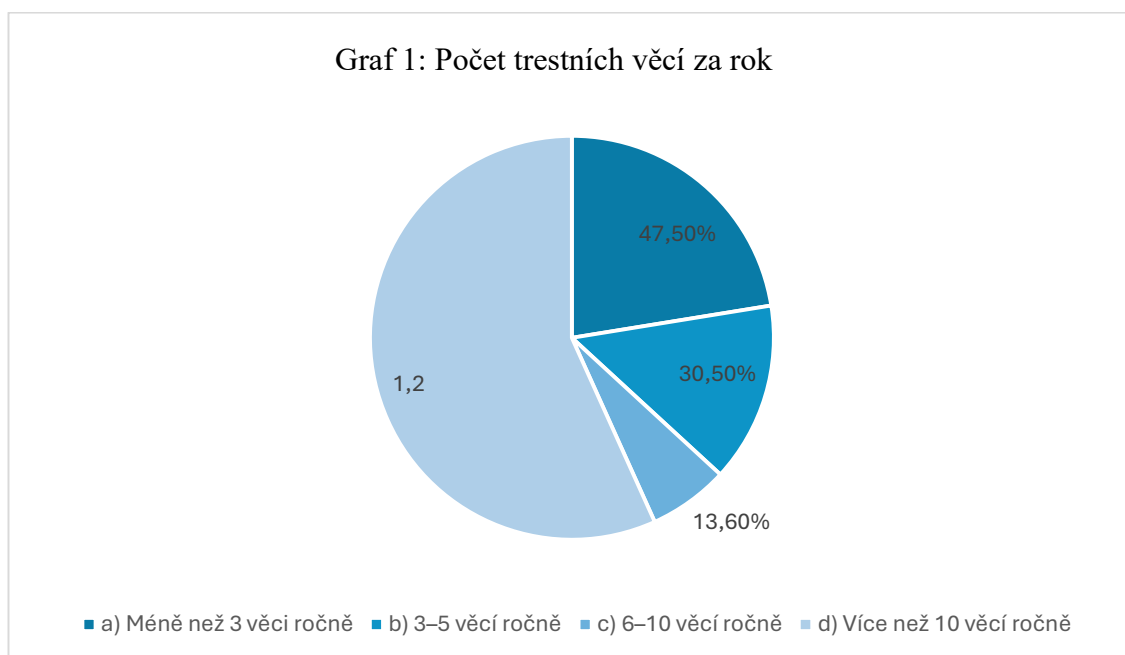
Praktická část této bakalářské práce je zaměřena na empirické zhodnocení využívání podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků v podmínkách pověřeného celního orgánu. Navazuje na teoretickou část, která vymezila postavení Celní správy České republiky v systému orgánů činných v trestním řízení, věcnou příslušnost pověřeného celního orgánu a právní rámec POPP a OPP.

Empirické šetření bylo provedeno formou anonymního dotazníku mezi příslušníky pověřeného celního orgánu, kteří se v praxi podílejí na prověřování trestné činnosti v gesci Celní správy České republiky. Dotazník vyplnilo celkem 59 respondentů, což umožňuje zachytit zkušenosti a názory reprezentativního vzorku osob přímo zapojených do plánování, realizace a vyhodnocování POPP a OPP. Praktická část se dále soustředí na vyhodnocení získaných dat, identifikaci klíčových problémových okruhů a formulaci návrhů de lege ferenda vycházejících z praxe pověřeného celního orgánu.

BLOK A – Základní profesní profil

1. Přibližně v kolika trestních věcech ročně se podílíte na prověřování?

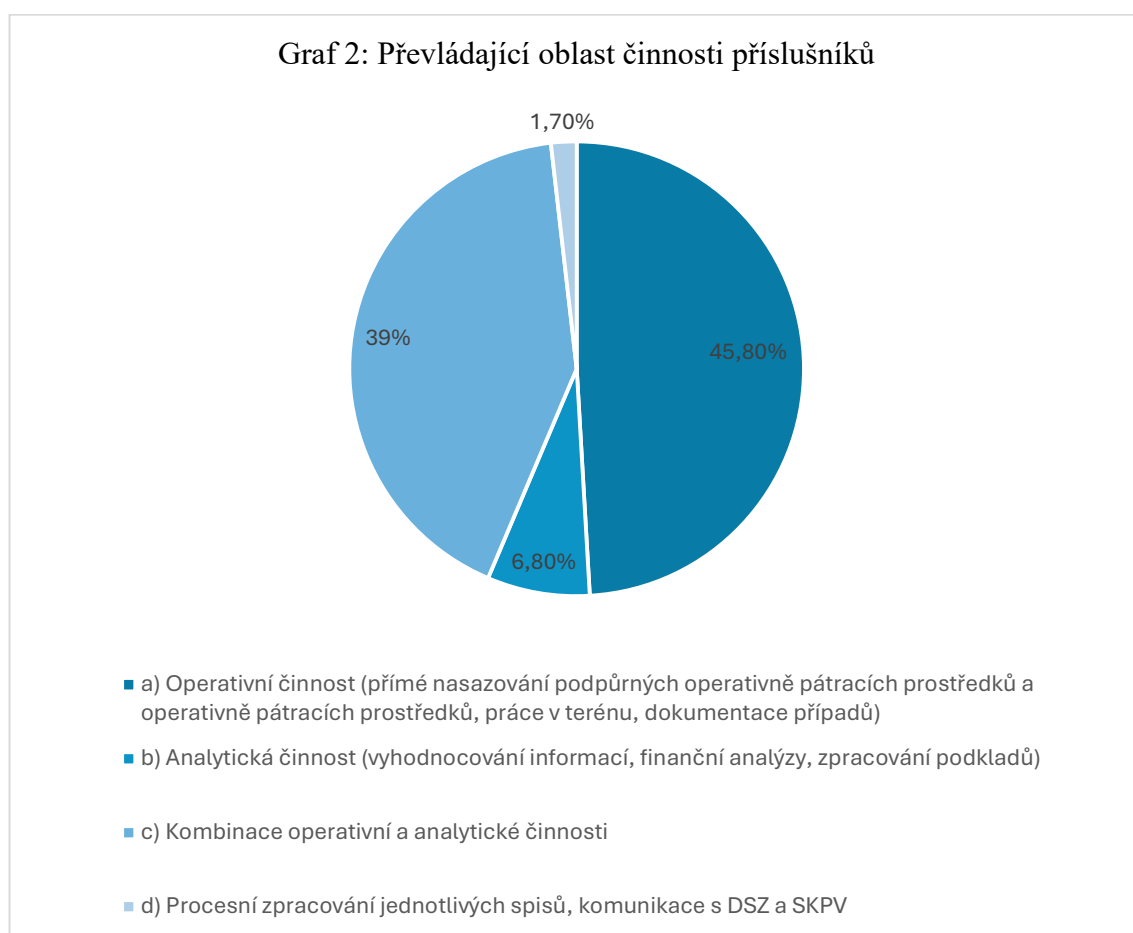
59 odpovědí

Výsledky první otázky ukazují, že většina dotázaných příslušníků se ročně podílí na několika trestních věcech, nejčastěji v kategorii do pěti případů. Převaha nižšího počtu věcí na jednoho příslušníka nasvědčuje tomu, že prověřování je časově náročná činnost, která vyžaduje detailní přípravu a průběžnou práci na jednom či několika komplexních spisech zároveň. Současně však existuje menší skupina respondentů, kteří se podílejí na šesti a více věcech ročně, což může odrážet rozdílné rozdělení agendy mezi pracovišti nebo odlišný charakter prověřovaných skutků. Z hlediska využívání POPP a OPP je tento rozptyl významný, protože ukazuje, že část příslušníků se s jejich nasazováním setkává opakovaně v různých kauzách, zatímco jiní pracují spíše na menším počtu rozsáhlejších případů.

2. Jak byste charakterizoval (a) převládající oblast Vaší současné činnosti?

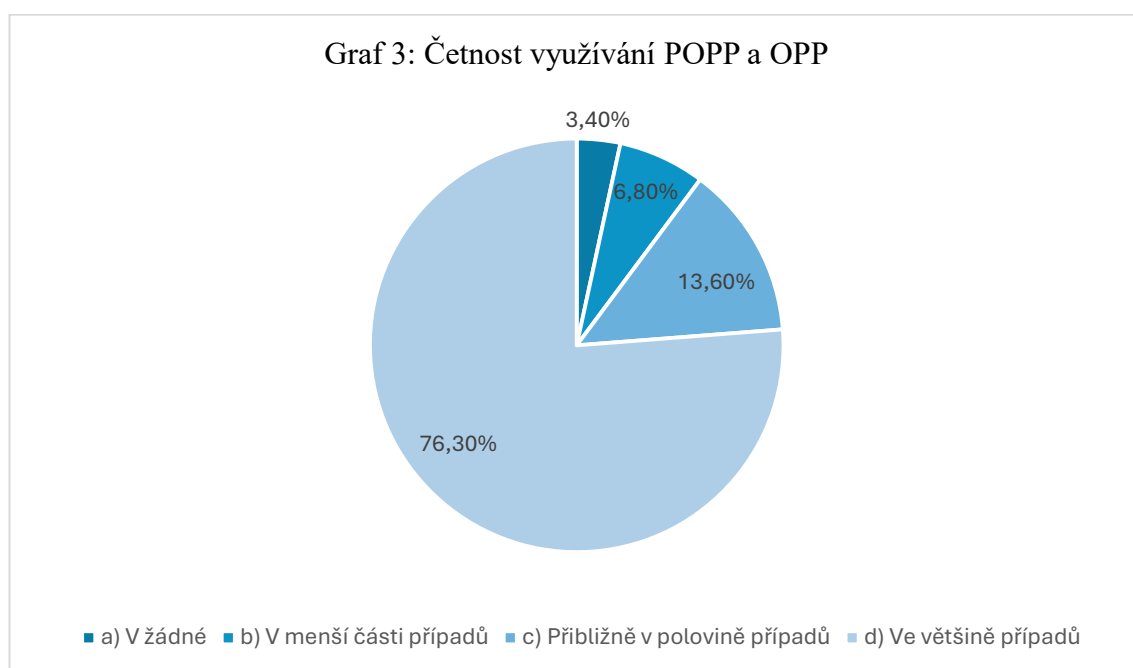
59 odpovědí

Ve druhé otázce převažovaly odpovědi příslušníků, kteří se věnují primárně operativní činnosti, případně kombinaci operativní a analytické práce. To potvrzuje, že dotazníkové šetření zachycuje především pohled osob přímo zapojených do plánování a realizace POPP a OPP v terénu, nikoli převážně administrativní nebo čistě analytické pracovníky. Menší zastoupení čistě analytických a procesních pozic zároveň ukazuje, že v rámci pověřeného celního orgánu je kladen důraz na univerzálnější profil příslušníka, který kombinuje operativní činnost s vyhodnocováním získaných informací. Z pohledu cílů práce je podstatné, že odpovědi vycházejí z praktické zkušenosti s reálnými prověřovanými věcmi, nikoli pouze z teoretické znalosti právní úpravy.

3. V kolika z těchto věcí se podle Vaší zkušenosti využívají podpůrné operativně pátrací prostředky (POPP) nebo operativně pátrací prostředky (OPP)?

59 odpovědí

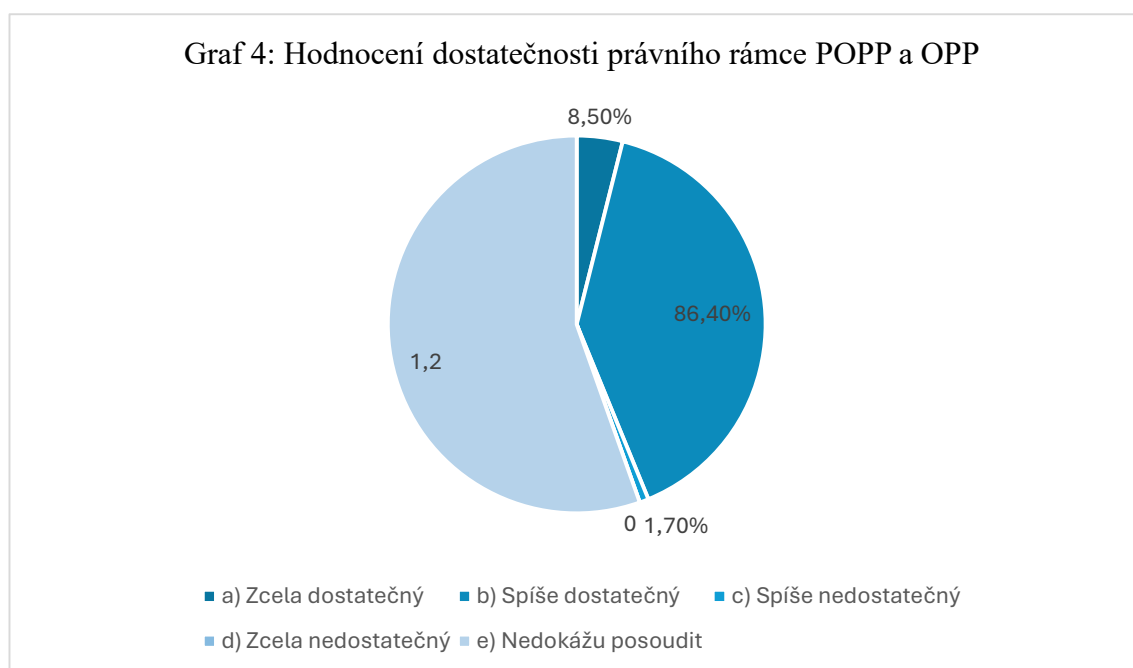
Třetí otázka potvrdila, že POPP a OPP nejsou v prostředí pověřeného celního orgánu vnímány jako výjimečný prostředek pro ojedinělé kauzy, ale jako standardní součást prověřování. Většina respondentů uvedla, že tyto prostředky využívají ve většině prověřovaných věcí, zatímco odpovědi „v žádné“ či „jen v menší části případů“ se vyskytly spíše ojediněle. Z toho vyplývá, že operativní a podpůrné prostředky skutečně plní funkci klíčového nástroje pro zadokumentování sofistikované daňové a hospodářské

kriminality, jak předpokládá teoretická část práce. Současně to potvrzuje vysoké nároky na metodickou připravenost a zkušenost příslušníků při jejich plánování a procesní dokumentaci.

BLOK B – Právní rámec a procesní postavení

4. Do jaké míry považujete současný právní rámec oprávnění celních orgánů (zejména možnost nasazovat podpůrné operativně pátrací prostředky a operativně pátrací prostředky ve fázi prověřování) za dostatečné vzhledem k povaze prověřované trestné činnosti?

59 odpovědí

Ve čtvrté otázce převažoval názor, že současný právní rámec oprávnění celních orgánů je zcela nebo spíše dostatečný, pokud jde o možnost nasazovat POPP a OPP ve fázi prověřování. Téměř nikdo nepovažuje právní úpravu za zcela nedostatečnou, kritické hlasy se objevují pouze v menší části odpovědí a směřují zejména k časové náročnosti povolovacího procesu a k dílčím procedurálním omezením. To odpovídá závěrům odborné literatury, podle nichž je právní rámec POPP a OPP relativně robustní, ale v praxi naráží na organizační a personální limity. Empirické zjištění tak potvrzuje,

že z pohledu příslušníků představuje hlavní problém spíše způsob aplikace právní úpravy než její základní konstrukce.

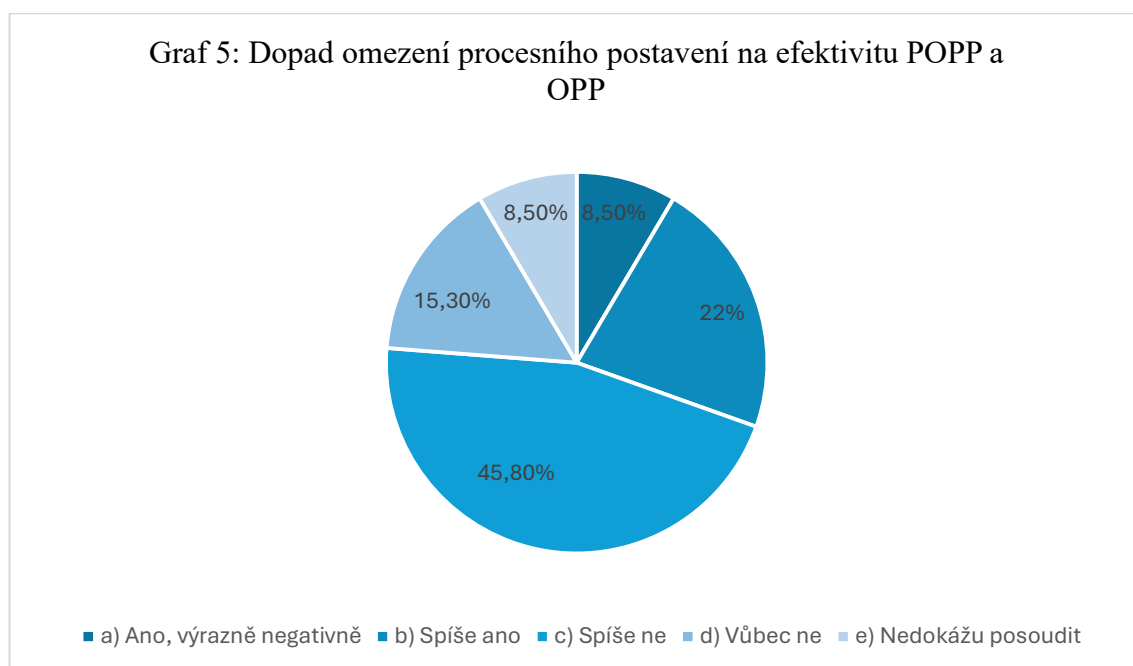
Pokud jste zvolil(a) c) nebo d), uveďte prosím stručně proč:

1 odpověď

- Příliš dlouhé čekání na samotné povolení a dlouhá doba čekání na samotné nasazení

5. Domníváte se, že omezení procesního postavení celních orgánů pouze na fázi prověřování (nutnost předání věci k vyšetřování Policii ČR) negativně ovlivňuje efektivitu využití podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků?

59 odpovědí

Pokud jste zvolil(a) a) nebo b), uveďte prosím stručně proč:

7 odpovědí

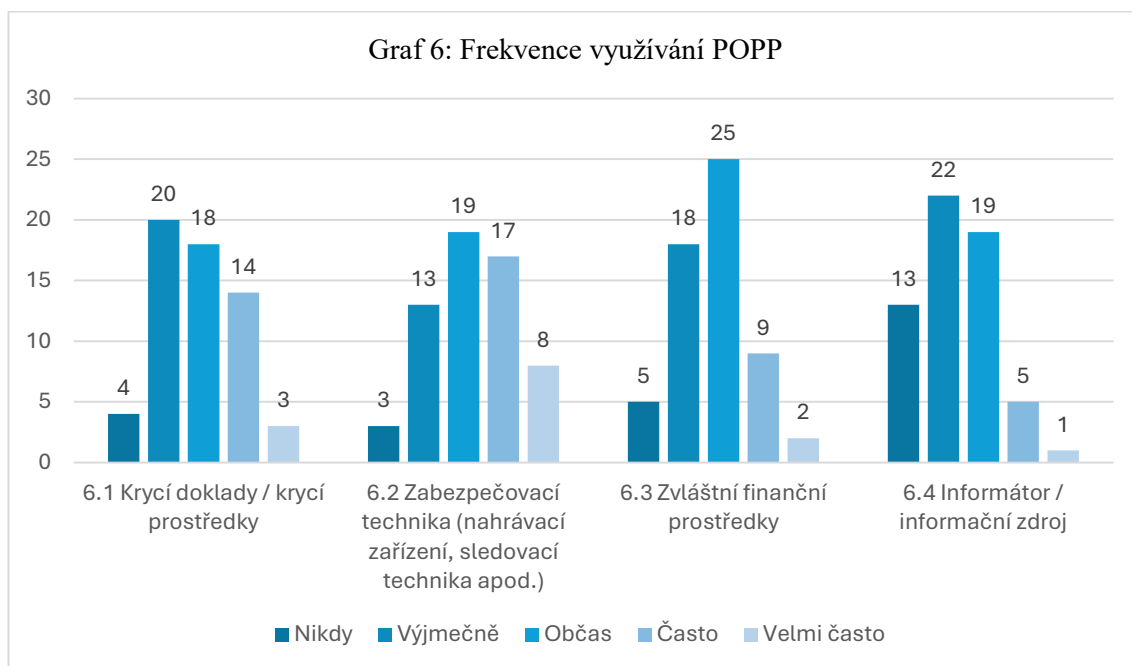
- Zdlouhavý proces, než se šetřená trestní věc dostane od fáze návrhu na zahájení trestního řízení, až do fáze sdělení obvinění, napsání obžaloby a k soudu.
- Celní orgán by tak byl komplexním policejním orgánem a nezatěžoval by tak Policii ČR
- Již od zahájení úkonů zpracovatelem spisu, by bylo zřejmé, že tento bude předán danému zpracovateli stran CS a bylo by tak možné po celou dobu prověřování již tuto věc mezi zpracovatelem a vyšetřovatelem konzultovat, formovat navrhovat postupy a vést k řádnému objasnění. Čímž by odpadlo následné seznamování se z danou věcí, předávání apod.
- Vyšetřovatel má mít povědomí o spise od začátku do konce
- Spory o zajišťovací úkony, problémy s předáním adekvátnímu partneru
- Policejní orgány jsou v současné době zahlceny velkým množstvím svých skutků a dochází ke zbytečným prodlevám v rámci trestního řízení
- Nekonzistentnost postupu zpracovatele ve vztahu k následným požadavkům vyšetřovatele. Lepší by dle mě byla spolupráce s vyšetřovatelem již od začátku TŘ

Pátá otázka a následně podotázka byla zaměřena na dopady skutečnosti, že procesní postavení pověřeného celního orgánu je omezeno pouze na fázi prověřování. Převážná část respondentů vnímá toto omezení jako faktor, který alespoň částečně negativně ovlivňuje efektivitu využívání POPP a OPP, a to především v okamžiku předání věci k vyšetřování Policii České republiky. Z odpovědí vyplývá, že příslušníci vnímají jako problematické zejména přerušování kontinuity mezi operativním rozpracováním a dalším procesním vedením případu, kdy orgán, který prostředky plánoval a realizoval, již nemá přímý vliv na další průběh řízení. Tyto poznatky odpovídají úvahám de lege ferenda v části práce věnované komparaci se Slovenskem, kde je diskutována možnost posílení procesního postavení pověřeného celního orgánu v přípravném řízení.

BLOK C- Praktické využívání POPP a OPP

6. Jak často využíváte v rámci Vaší činnosti následující podpůrné operativně pátrací prostředky (POPP)? (Zakroužkujte jednu odpověď v každém řádku)

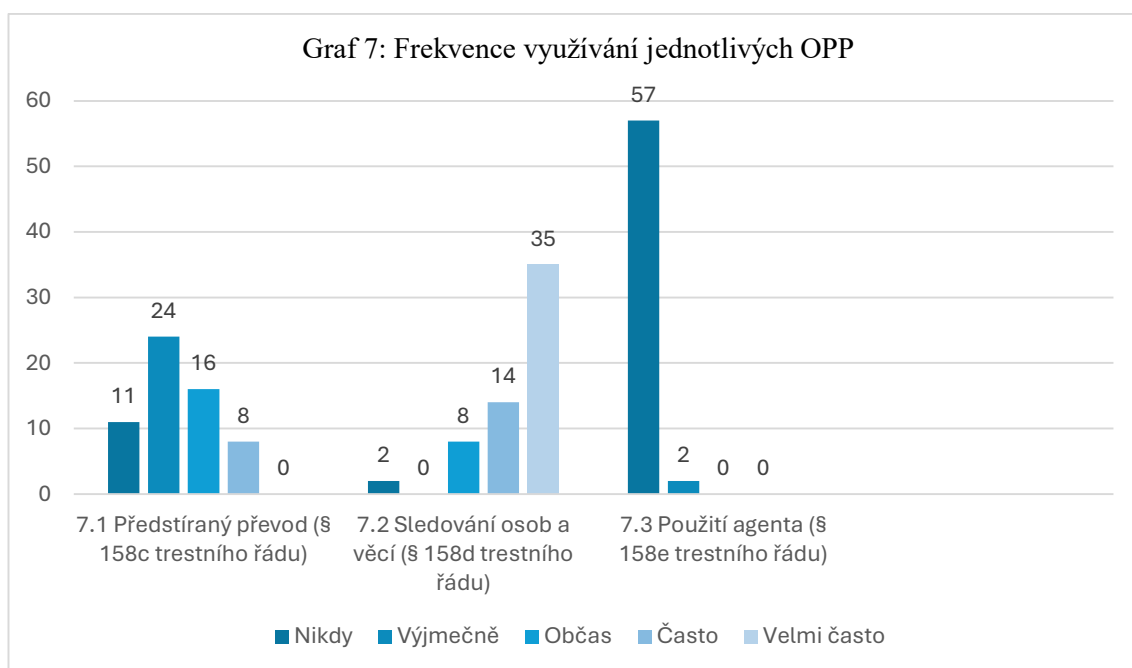
59 odpovědí

Z odpovědí na šestou otázku vyplývá, že mezi podpůrnými operativně pátracími prostředky jsou v praxi pověřeného celního orgánu nejčastěji využívány zejména informátoři a zvláštní finanční prostředky, zatímco jiné prostředky se objevují v odpovědích méně často nebo spíše okrajově. To potvrzuje, že práce s informacemi z kriminálního prostředí a s finanční motivací spolupracujících osob představuje stabilní součást operativní činnosti, která předchází nebo doprovází nasazení operativně pátracích prostředků. Zároveň je patrné, že podpůrné prostředky jsou využívány selektivně, v závislosti na povaze prověřované trestné činnosti a na možnostech konkrétního pracoviště, což klade důraz na zkušenost a metodickou připravenost příslušníků při volbě vhodného nástroje.

7. Jak často využíváte v rámci Vaší činnosti následující operativně pátrací prostředky (OPP)? (Zakroužkujte jednu odpověď v každém řádku)

59 odpovědí

Z odpovědí na sedmou otázku je zřejmé, že z operativně pátracích prostředků jsou v prostředí pověřeného celního orgánu nejčastěji využívány zejména sledování osob a věcí a odposlech a záznam telekomunikačního provozu, zatímco jiné prostředky se uplatňují spíše výjimečně. To odpovídá zaměření pověřeného celního orgánu na prověřování komplexní daňové a hospodářské kriminality, kde je nezbytné dlouhodobě dokumentovat jednání osob a jejich komunikaci v reálném čase. Zároveň se potvrzuje, že operativně pátrací prostředky jsou vnímány jako jádro nástrojů, které umožňují překlenout informační handicap způsobený anonymitou, využíváním prostředníků a přeshraničním charakterem prověřovaných skutků.

8. U kterých z výše uvedených prostředků (podpůrné operativně pátrací prostředky nebo operativně pátrací prostředky) vnímáte nejčastěji problémy nebo omezení, které ztěžují jejich efektivní využití?

59 odpovědí

Odpovědi byly formulovány otevřeně, přičemž většina příslušníků označila více prostředků současně.

Z odpovědí vyplývá, že nejčastěji jsou zmiňována omezení spojená se sledováním osob a věcí podle § 158d odst. 3 trestního řádu a se zabezpečovací technikou. Respondenti opakovaně poukazují na dlouhé povolovací řízení, časové prodlevy mezi podáním podnětu a faktickým nasazením prostředku a nedostatečné kapacity specializovaných útvarů, které sledování a technické osazování zajišťují. Častým motivem je také omezená dostupnost moderní techniky a personální náročnost jejího nasazení a vyhodnocování velkého objemu dat.

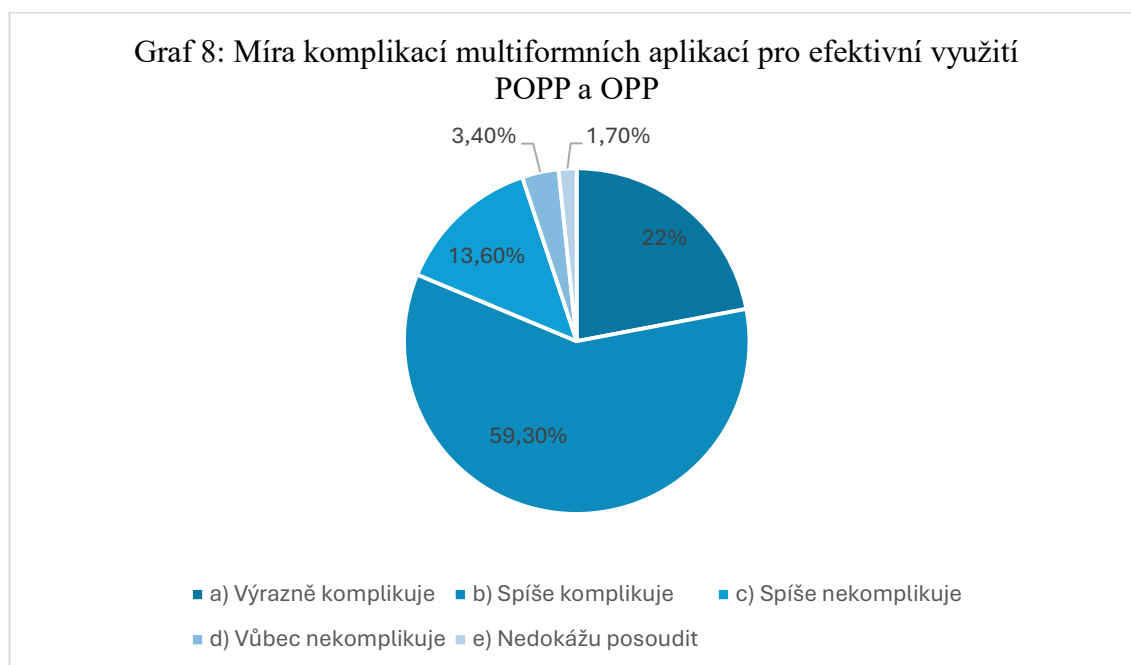
Další skupina odpovědí se vztahuje ke zvláštním finančním prostředkům a práci s informátory či informačními zdroji. Příslušníci zde zmiňují zejména nízké finanční limity, složitost čerpání a chybějící nebo nedostatečně srozumitelnou interní metodiku pro systematickou práci s informačními zdroji.

V menší části odpovědí je jako problém označena i nereálnost praktického využití institutu agenta v prostředí prověřované trestné činnosti. Celkově lze uzavřít, že respondenti vnímají hlavní překážky efektivního využívání POPP a OPP spíše v rovině kapacitní, technické a procesní než v samotné existenci právních institutů.

BLOK D – Moderní komunikační technologie a taktická rizika

9. Do jaké míry podle Vaší zkušenosti komplikuje používání moderních komunikačních prostředků (šifrované multiplatformní aplikace typu WhatsApp, Signal, Telegram; dočasné zprávy; anonymní komunikační kanály) efektivní využití POPP a OPP?

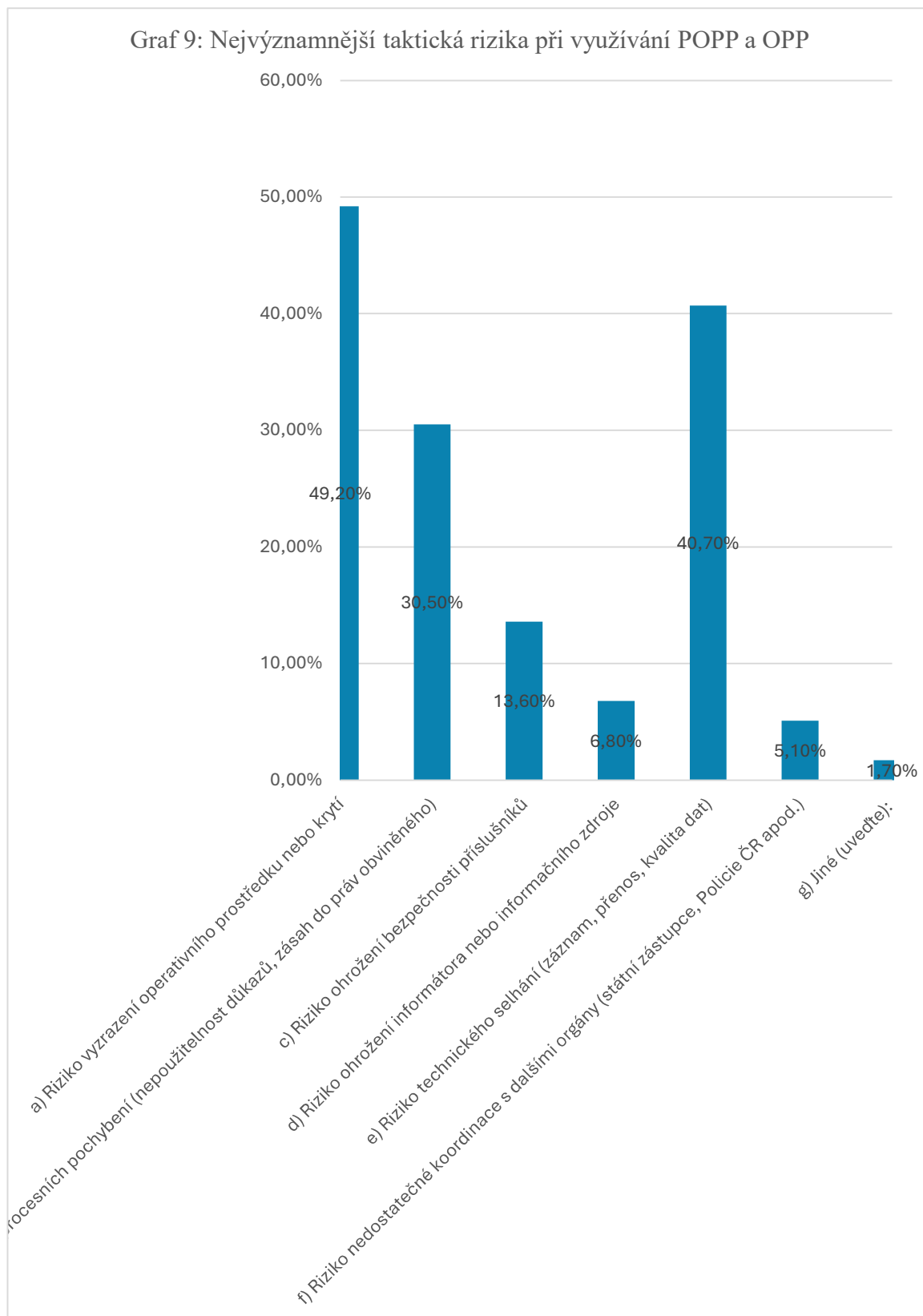
59 odpovědí

Moderní šifrované komunikační platformy výrazně zvyšují nároky na plánování i realizaci POPP a OPP, protože zásadně omezují možnosti klasického získávání obsahové komunikace. V reakci na to nabývají na významu zejména takové prostředky, které umožňují dokumentovat jednání pachatelů prostřednictvím fyzického sledování, osobních kontaktů a práce s informátory, nikoli pouze prostřednictvím záznamu elektronické komunikace.

10. Které z níže uvedených taktických rizik považujete v souvislosti s využíváním POPP a OPP za nejvýznamnější? (Můžete označit více možností)

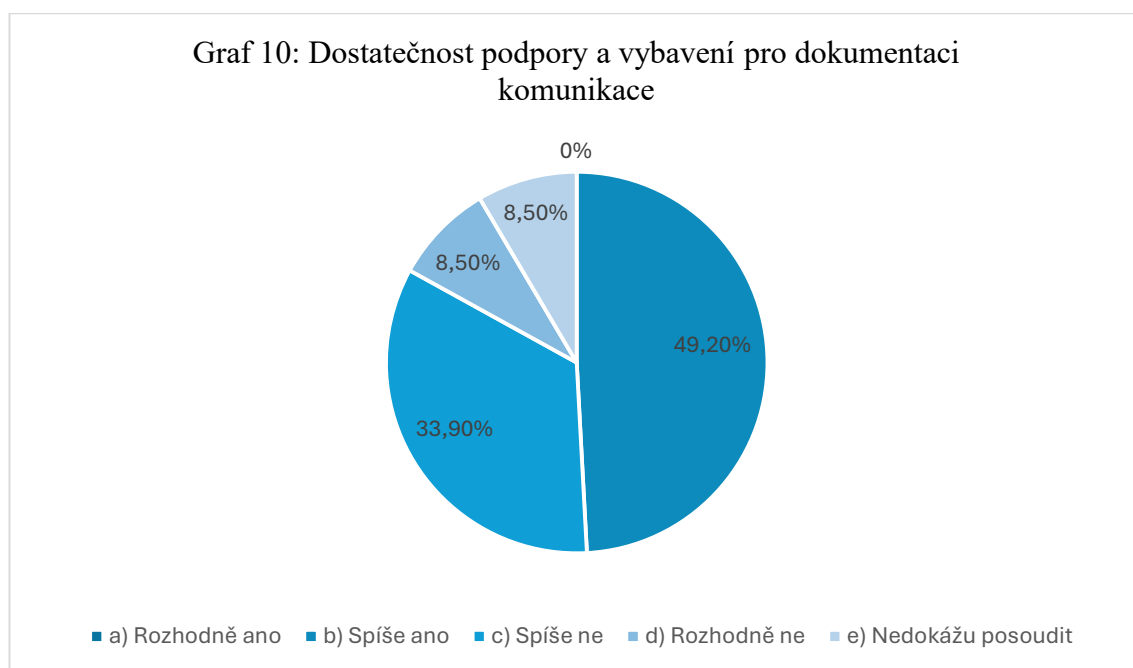
59 odpovědí

Využívání POPP a OPP je spojeno s významnými taktickými riziky, která musí pověřený celní orgán systematicky vyvažovat zejména důsledným plánováním a kontrolou zákonnosti postupů. Klíčové je především minimalizovat riziko vyzrazení operativních prostředků, ochranu bezpečnosti příslušníků a spolupracujících osob a současně předcházet procesním pochybením, jež by mohla vést k nepoužitelnosti získaných důkazů.

11. Považujete aktuální interní metodickou podporu a technické vybavení pro dokumentaci komunikace na moderních komunikačních platformách při využívání POPP a OPP za dostatečné?

59 odpovědí

Další rozvoj využívání POPP a OPP je podmíněn nejen právním rámcem, ale také kvalitou interní metodické podpory a technického zázemí pověřeného celního orgánu. Pravidelná aktualizace metodik, specializovaná školení a odpovídající vybavení pro práci v prostředí moderních komunikačních technologií jsou nezbytným předpokladem pro to, aby tyto prostředky mohly být bezpečně a efektivně využívány v prověřování i v návaznosti na další fáze trestního řízení.

BLOK E – Návrhy na zlepšení (de lege ferenda / organizační změny)

12. Pokud byste mohl(a) navrhnout jednu změnu v oblasti právní úpravy týkajících se podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků, co by to bylo?

59 odpovědí

Otázka byla otevřená a odpovědi proto vykazují široké spektrum návrhů, které však lze rozdělit do několika opakujících se okruhů.

Část příslušníků akcentuje potřebu zrychlit a zjednodušit povolovací proces u operativně pátracích prostředků, zejména u sledování osob a věcí, a současně posílit personální kapacity specializovaných útvarů tak, aby bylo možné prostředky nasazovat operativněji a bez nadměrných časových prodlev. Další skupina návrhů směřuje k posílení technického zázemí – respondenti zmiňují potřebu modernější zabezpečovací techniky (včetně bezpilotních prostředků), lepšího technického vybavení pro dokumentaci digitální komunikace a zlepšení kvality a rychlosti zpracování záznamů.

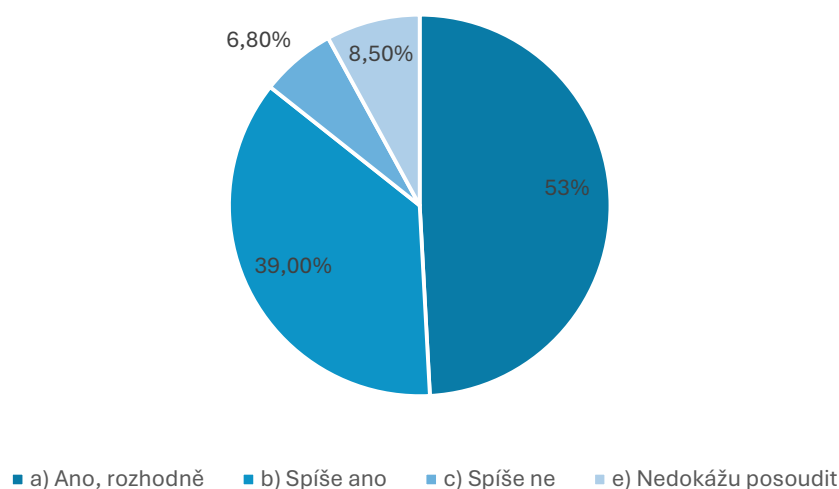
Významná část odpovědí se týká také metodické roviny. Příslušníci opakovaně navrhují vytvoření nebo zpřesnění interní metodiky pro práci s informátory a informačními zdroji, sjednocení postupů mezi celními orgány a policií a jasnější vymezení pravidel pro využívání moderních digitálních stop (např. sociálních sítí, kryptoměn či dat spravovaných zahraničními poskytovateli). Objevují se rovněž návrhy na rozšíření oprávnění celních orgánů v určitém okruhu trestné činnosti a na lepší zakotvení pravidel pro nasazení agenta v kyberprostoru či pro přeshraniční digitální sledování. Celkově lze shrnout, že respondenti vnímají jako klíčové zejména urychlení procesů, posílení technického a personálního zajištění a zpřesnění metodické úpravy tak, aby právní rámec lépe odpovídal skutečným podmínkám prověřování moderní kriminality.

13. Domníváte se, že by celní orgány měly mít v určitém okruhu trestných činů oprávnění vést i vyšetřování (nikoli jen prověřování)?

59 odpovědí

Výsledky zobrazeny v Grafu 11 (s.59)

Graf 11: Názor na rozšíření oprávnění celních orgánů k vedení vyšetřování

Výsledky jednoznačně ukazují, že naprostá většina dotázaných podporuje rozšíření procesního postavení celních orgánů alespoň v určité výšcei trestné činnosti, typicky v oblasti specializované celní a daňové kriminality. Převládající postoj příslušníků koresponduje s argumenty uváděnými v otevřených odpovědích – zejména s potřebou využít odbornou specializaci pověřeného celního orgánu v celém průběhu přípravného řízení a odstranit časové prodlevy a duplicity spojené s povinným předáváním věci k vyšetřování jinému policejnímu orgánu.

14. Pokud jste v otázce 13 zvolil(a) „ano“ nebo „spíše ano“, uveďte prosím stručně, v jakém typu věci by to podle Vás bylo nejvíce přínosné a proč:

59 odpovědí

U čtrnácté otázky, která byla otevřená, respondenti blíže rozváděli, v jakém typu věci by podle nich bylo nejvíce přínosné, aby celní orgány vedly i vyšetřování, a proč. Odpovědi lze rozdělit do několika opakujících se okruhů.

Převládající část příslušníků uvádí, že rozšíření oprávnění k vedení vyšetřování by mělo pokrývat celý okruh trestných činů, pro něž jsou celní orgány již nyní věcně příslušné podle § 12 odst. 2 písm. d) trestního řádu, tedy zejména trestnou činnost v oblasti celní a daňové kriminality, včetně spotřebních daní a DPH. Respondenti zdůrazňují, že v těchto věcech mají celní orgány nejvyšší odbornou erudici, detailní znalost prostředí i procesů

a jsou schopny dotáhnout případ „od začátku do konce“, aniž by docházelo k prodlevám a ztrátám návaznosti při předávání spisu Policii České republiky.

Častým motivem odpovědi je také požadavek na odstranění dvojkolejnosti a na zrychlení trestního řízení. Respondenti uvádějí, že možnost vést vyšetřování by umožnila průběžnou spolupráci mezi zpracovatelem spisu a vyšetřovatelem v rámci jednoho orgánu, zabránila by opakovanému seznamování se se spisem a snížila by zátěž útvarů Policie České republiky, které jsou v současné době zahlceny vlastním nápadem věcí. Někteří příslušníci proto výslovně formulují, že pověřený celní orgán by se v uvedeném okruhu trestné činnosti měl stát „regulérním policejním orgánem“ s plnou procesní odpovědností za přípravné řízení

Závěr

Na základě teoretických východisek, vybraných kazuistik z praxe pověřeného celního orgánu a výsledků dotazníkového šetření lze formulovat několik závěrů, které se vztahují k hlavnímu i vedlejšímu cíli bakalářské práce. Hlavním cílem bylo vymezit zákonné podmínky, za nichž mohou pověřené celní orgány využívat podpůrné operativně pátrací prostředky a v trestním řízení operativně pátrací prostředky, a tyto podmínky demonstrovat na konkrétních případech z praxe. Vedlejším cílem bylo identifikovat odlišnosti v postavení celních orgánů konajících trestní řízení v České republice a na Slovensku a na tomto základě formulovat vybrané úvahy de lege ferenda.

V teoretických kapitolách byla nejprve popsána struktura Generálního ředitelství cel se zaměřením na Sekci 03 Pátrání a dohledu, která v současném organizačním uspořádání sdružuje pátrací a dozorové činnosti Celní správy České republiky. Pozornost byla věnována zejména zakotvení pověřeného celního orgánu jako policejního orgánu ve smyslu § 12 odst. 2 písm. d) trestního řádu, jeho věcné příslušnosti k vybraným trestným činům v oblasti celní a daňové kriminality a akcesorní pravomoci ve vztahu k legalizaci výnosů z trestné činnosti. Analýza ukázala, že pověřený celní orgán představuje v systému orgánů činných v trestním řízení specializovaný článek, který spojuje fiskální a správní agendu s prověřováním komplexní hospodářské a daňové kriminality a který svou odbornou orientací doplňuje obecnou činnost Policie České republiky.

Na tuto charakteristiku navázalo systematické rozpracování právní úpravy podpůrných operativně pátracích prostředků podle zákona o Celní správě České republiky a operativně pátracích prostředků podle trestního řádu. Byly vymezeny zákonné podmínky jejich využití, okruh oprávněných orgánů, požadavky na subsidiaritu a přiměřenost, způsob povolování a procesní režim získaných poznatků. Z provedené analýzy vyplynulo, že podpůrné operativně pátrací prostředky – zejména krycí prostředky, krycí doklady, zabezpečovací technika, zvláštní finanční prostředky a systematická práce s informátorem nebo informačním zdrojem – plní především podpůrnou a zajišťovací funkci v předprocesní fázi a v prověřování. Operativně pátrací prostředky, zejména předstíraný převod, sledování osob a věcí a v obecné rovině institut agenta, naproti tomu slouží jako klíčový zdroj procesně využitelných důkazů v přípravném řízení a představují most mezi operativní činností a formálním dokazováním.

Praktická část práce ověřila tyto teoretické poznatky na dvou kazuistikách z praxe pověřeného celního orgánu. První kazuistika se týkala internetového podvodu nigerijského typu v podobě tzv. romance scam a navazující legalizace výnosů z trestné činnosti, včetně přeshraničního pohybu hotovosti. Druhá kazuistika byla zaměřena na daňovou trestnou činnost v řetězcích typu profit taker a missing trader spojenou s krácením daně z přidané hodnoty. V obou případech se potvrdilo, že bez cíleného nasazení podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků by nebylo možné v potřebné míře zadokumentovat skrytý skutkový děj, odhalit postavení jednotlivých osob v řetězci ani zajistit důkazní materiál v podobě využitelné pro další postup orgánů činných v trestním řízení. Z kazuistik je patrné, že kombinace operativních nástrojů s klasickými procesními úkony umožňuje propojit informace z finančních toků, elektronické komunikace a fyzického pohybu osob a zboží do uceleného obrazu trestné činnosti.

Zároveň se ukázalo, že praktické využívání těchto prostředků je limitováno časovou náročností povolovacích procesů, technickými a personálními možnostmi a nutností přísně dodržovat procesní pravidla, aby nedošlo k ohrožení použitelnosti získaných důkazů. Příprava návrhů na nasazení jednotlivých prostředků, koordinace se státním zástupcem a v přeshraničních věcech i s orgány jiných států vyžaduje vysokou míru odborné erudice a pečlivé plánování. Jak kazuistiky ukázaly, právě tam, kde se podařilo tyto požadavky splnit, vedlo využití POPP a OPP k zásadním důkazním zjištěním, zatímco v jiných situacích by bez nich zůstala podstatná část trestné činnosti latentní.

Dalším pilířem praktické části bylo dotazníkové šetření mezi příslušníky pověřeného celního orgánu zařazenými v Sekci 03 Pátrání a dohledu. Empirické zjištění potvrdilo, že podpůrné operativně pátrací prostředky a operativně pátrací prostředky jsou v prostředí pověřeného celního orgánu vnímány jako standardní nástroj prověřování, nikoli jako prostředky využívané pouze výjimečně v ojedinělých kauzách. Podpůrné prostředky vytvářejí zázemí pro utajené a bezpečné vedení operativní činnosti a lze je flexibilně kombinovat s operativně pátracími prostředky, například prostřednictvím práce s informátory nebo využívání zvláštních finančních prostředků. Dotazník zároveň potvrdil rozdílnou míru zkušeností jednotlivých příslušníků s konkrétními prostředky a ukázal, že v některých typech věcí jsou POPP a OPP využívány opakovaně, zatímco jinde zůstává prověřování spíše v rovině standardních úkonů trestního řízení.

Odpovědi respondentů odhalily rovněž technické, personální a organizační limity, které komplikují efektivní využívání prostředků v prostředí moderních šifrovaných komunikačních technologií. Příslušníci opakovaně poukazovali na časovou náročnost povolovacího procesu, omezené kapacity specializovaných útvarů, nedostatek moderní techniky a náročnost vyhodnocování velkého objemu dat. Vnímali také potřebu stabilní metodické podpory, sjednocení postupů a specializovaného školení zaměřeného zejména na práci s informátory, využívání digitálních stop a dokumentaci komunikace na moderních platformách. Tato empirická zjištění korespondují s teoretickými poznatky o významu POPP a OPP pro boj se sofistikovanou daňovou a hospodářskou kriminalitou i s limity jejich aplikace v praxi.

Součástí práce byla rovněž komparace postavení pověřeného celního orgánu v České republice a pátracích útvarů finanční správy na Slovensku. Bylo zjištěno, že český model vychází z koncepce specializovaného policejního orgánu s vlastní procesní subjektivitou ve fázi prověřování vymezeného okruhu trestných činů, zatímco slovenský Kriminální úřad finanční správy je pojat jako expertní a analytický orgán finanční správy, který v trestním řízení nevystupuje jako samostatný orgán činný v trestním řízení. Z hlediska možností využívání podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků tak česká úprava poskytuje pověřenému celnímu orgánu procesně silnější postavení, umožňující samostatné plánování a realizaci těchto prostředků a přímé vedení prověřování v případech celní a daňové kriminality. Komparace zároveň ukázala, že slovenský model klade větší důraz na integraci v rámci finanční správy a na užší vazbu na orgány činné v trestním řízení při vyšetřování.

Na základě komparace a empirických poznatků byly v části věnované úvahám *de lege ferenda* formulovány návrhy směřující k posílení kontinuity přípravného řízení v českých podmínkách. Za racionální se jeví zejména úvaha o možnosti svěřit pověřenému celnímu orgánu v přesně vymezeném okruhu trestných činů nejen prověřování, ale i vyšetřování až do podání návrhu na podání obžaloby, při zachování dozoru státního zástupce a jasného vymezení vztahu k ostatním policejním orgánům. Takové řešení by vycházelo z odborné specializace pověřeného celního orgánu, z jeho praktických zkušeností s nasazováním podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků a z potřeby minimalizovat ztráty informací a časové prodlevy při předávání věcí podle § 162 trestního řádu. Empirické odpovědi příslušníků, kteří ve velké většině podporují posílení procesního postavení celních orgánů alespoň v určité výšce trestné činnosti, tuto úvahu dále posilují.

S ohledem na stanovený cíl lze uzavřít, že práce vymezila zákonné podmínky využívání podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků pověřenými celními orgány a doložila jejich význam na konkrétních případech z praxe i na empirickém šetření mezi příslušníky Sekce 03 Pátrání a dohledu. Současně byly identifikovány zásadní odlišnosti v postavení celních a finančních orgánů v České republice a na Slovensku a na tomto základě byly formulovány vybrané návrhy de lege ferenda směřující k posílení procesní role pověřeného celního orgánu v boji s daňovou a celní kriminalitou. Lze proto konstatovat, že hlavní i vedlejší cíle bakalářské práce byly naplněny a práce přináší jak teoretický, tak praktický příspěvek k diskusi o postavení a oprávněních pověřených celních orgánů v trestním řízení

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BUDKA, Ivan (ed.). *Vybrané problémy operativně pátrací činnosti*. Praha: Policejní akademie ČR, 2010.
2. DVOŘÁK, Vratislav a Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie ČR, 2011.
3. FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2024. ISBN 978-80-7676-961-1.
4. GŘIVNA, Tomáš a kol. *Hospodářská kriminalita*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství CD, 2020. ISBN 978-80-2222-333-4.
5. HRUŠKA, Jiří. *Postavení specializovaných policejních orgánů v trestním řízení*. Praha: Policejní akademie ČR, 2021. ISBN 978-80-7251-510-3.
6. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Leges, 2023. ISBN 978-80-7502-641-5.
7. JELÍNKOVÁ, Marie a kol. *Státní zastupitelství v systému trestní justice*. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-467-1.
8. KALVODA, Jan a kol. *Operativně pátrací prostředky v trestním řízení*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství GH, 2021. ISBN 978-80-4444-555-6.
9. KOVÁŘ, Pavel a kol. *Ochrana finančních zájmů Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství RS, 2020. ISBN 978-80-9999-000-7.
10. KRATOCHVÍL, Vít. *Zvláštní způsoby dokazování v trestním řízení*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství IJ, 2018. ISBN 978-80-5555-666-7.
11. KUCHTA, Josef a Helena HUDEČKOVÁ a kol. *Trestní právo procesní. Základní rysy a instituty*. 3. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2020. ISBN 978-80-210-9470-3.
12. MUSIL, Jan a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství OPQ, 2020. ISBN 978-80-2345-678-9.
13. NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-677-4.
14. PŮRY, František. *Legalizace výnosů z trestné činnosti*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství EF, 2019. ISBN 978-80-3333-444-5.

15. SPAVELKO, Michal. *Vyšetrovanie trestných činov v pôsobnosti Finančnej správy*. Bratislava, 2018. Diplomová práca. Akadémia Policajného zboru v Bratislave.
16. ŠTURMA, Pavel a kol. *Orgány činné v trestním řízení a jejich spolupráce*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4492-5.
17. ŠTĚPÁN, Miroslav a kol. *Zákon o Celní správě (č. 17/2012 Sb.): komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012.
18. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl (§ 1–156)*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-926-6.
19. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl (§ 157–314s)*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-927-3.
20. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

Elektronické zdroje

1. EUROPEAN PUBLIC PROSECUTOR'S OFFICE. *The European Public Prosecutor's Office (EPPO) online*. Luxembourg: EPPO, 2024. Dostupné z: <https://www.eppo.europa.eu> cit.
2. FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Kriminálny úrad finančnej správy online*. Bratislava: Finančná správa, 2024. Dostupné z: <https://www.financnasprava.sk> cit.
3. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ CEL. *Celní správa České republiky – oficiální web online*. Praha: GŘC, 2024. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz> cit.
4. OLAF – EUROPEAN ANTI-FRAUD OFFICE. *European Anti-Fraud Office (OLAF) online*. Brussels: European Commission, 2024. Dostupné z: <https://anti-fraud.ec.europa.eu> cit.
5. VAT INFORMATION EXCHANGE SYSTEM (VIES). *VIES – VAT Information Exchange System online*. European Commission, 2024. Dostupné z: https://ec.europa.eu/taxation_customs/vies cit.
6. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *Evropský vyšetřovací příkaz online*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, 2024. Dostupné z: <https://justice.cz> cit.

Legislativní dokumenty

1. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
2. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
3. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
4. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů.
5. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
6. SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, ve znění pozdějších predpisov.
7. SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon, ve znění pozdějších predpisov.
8. SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 479/2009 Z. z., o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva, ve znění pozdějších predpisov.
9. SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 333/2011 Z. z., o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších predpisov.
10. SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 652/2004 Z. z., o orgánoch štátnej správy v oblasti colníctva, ve znění pozdějších predpisov.
11. SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 563/2009 Z. z., o správě daní (daňový poriadok), ve znění pozdějších predpisov.
12. ÚSTAVNÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 797/02.
13. ÚSTAVNÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 597/99.
14. ÚSTAVNÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3038/07.
15. ÚSTAVNÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2523/10.
16. ÚSTAVNÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3033/13.

Ostatní zdroje

1. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ CEL. *Metodické pokyny Generálního ředitelství cel pro rok 2025/2026 k mezinárodní spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce (EPPO)*. Interní materiál GŘC.
2. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ CEL. *Organizační řád Generálního ředitelství cel*. Interní předpis GŘC, účinné znění k roku 2025.
3. Interní předpis GŘC č. .../.... *Pravidla pro nakládání se zvláštními finančními prostředky*. Interní materiál Celní správy České republiky.
4. Interní metodická pomůcka Sekce 03 Pátrání a dohledu k práci s informátory. Interní materiál Celní správy České republiky (anonymizovaná verze).
5. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vybrané problémy právní úpravy agenta provokatéra*. Interní materiál Ministerstva vnitra, 2024.

Seznam zkratek

Celní správa ČR – Celní správa České republiky

EU – Evropská unie

EPPO – Úřad evropského veřejného žalobce (European Public Prosecutor's Office)

GŘC – Generální ředitelství cel

KÚFS – Kriminálny úrad finančnej správy

MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

OSINT – Open Source Intelligence (zpravodajství z otevřených zdrojů)

OPP – operativně pátrací prostředky

PČR – Policie České republiky

POPP – podpůrné operativně pátrací prostředky

ÚS – Ústavní soud

VIES – VAT Information Exchange System (systém výměny informací o DPH)

DPH – daň z přidané hodnoty

Seznam tabulek a grafů

Graf 1: Počet trestních věcí za rok

Graf 2: Převládající oblast činnosti příslušníků

Graf 3: Četnost využívání POPP a OPP

Graf 4: Hodnocení dostatečnosti právního rámce POPP a OPP

Graf 5: Dopad omezení procesního postavení na efektivitu POPP a OPP

Graf 6: Frekvence využívání POPP

Graf 7: Frekvence využívání jednotlivých OPP

Graf 8: Míra komplikací multifonních aplikací pro efektivní využití POPP a OPP

Graf 9: Nejvýznamnější taktická rizika při využívání POPP a OPP

Graf 10: Dostatečnost podpory a vybavení pro dokumentaci komunikace

Graf 11: Názor na rozšíření oprávnění celních orgánů k vedení vyšetřování

Seznam příloh

Příloha 1 Dotazník k bakalářské práci

Přílohy

DOTAZNÍK K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Téma: Použití podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků při odhalování a prověřování trestné činnosti pověřenými celními orgány

Dotazník je součástí bakalářské práce zaměřené na zjištění, jak příslušníci celních orgánů vnímají **právní rámec, praktickou využitelnost a limity podpůrných operativně pátracích prostředků (POPP) a operativně pátracích prostředků (OPP)** v reálných případech. Důraz je kladen na efektivitu jednotlivých prostředků, taktická rizika a dopady moderních komunikačních technologií na dokumentaci trestné činnosti.

Zjištěné poznatky budou sloužit jako **východisko pro komparaci a formulaci závěrů** bakalářské práce.

Dotazník je zcela anonymní. Výsledky budou použity pouze v souhrnné podobě a slouží k naplnění cíle bakalářské práce.

Vyplnění zabere cca 5–7 minut.

BLOK A – Základní profesní profil

1. Přibližně v kolika trestných věcech ročně se podílíte na prověřování?

- a) Méně než 3 věci ročně
- b) 3–5 věci ročně
- c) 6–10 věci ročně
- d) Více než 10 věci ročně

2. Jak byste charakterizoval(a) převládající oblast Vaší současné činnosti?

- a) Operativní činnost (přímé nasazování podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků, práce v terénu, dokumentace případů)
- b) Analytická činnost (vyhodnocování informací, finanční analýzy, zpracování podkladů)
- c) Kombinace operativní a analytické činnosti

3. V kolika z těchto věcí se podle Vaší zkušenosti využívají podpůrné operativně pátrací prostředky (POPP) nebo operativně pátrací prostředky (OPP)?

- a) V žádné
 - b) V menší části případů
 - c) Přibližně v polovině případů
 - d) Ve většině případů
-

BLOK B – Právní rámec a procesní postavení

4. Do jaké míry považujete současný právní rámec oprávnění celních orgánů (zejména možnost nasazovat podpůrné operativně pátrací prostředky a operativně pátrací prostředky ve fázi prověřování) za dostatečný vzhledem k povaze prověřované trestné činnosti?

- a) Zcela dostatečný
- b) Spíše dostatečný
- c) Spíše nedostatečný
- d) Zcela nedostatečný
- e) Nedokážu posoudit

Pokud jste zvolil(a) c) nebo d), uveďte prosím stručně proč:

5. Domníváte se, že omezení procesního postavení celních orgánů pouze na fázi prověřování (nutnost předání věci k vyšetřování Policii ČR) negativně ovlivňuje efektivitu využití podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků?

- a) Ano, výrazně negativně
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Vůbec ne
- e) Nedokážu posoudit

Pokud jste zvolil(a) a) nebo b), uveďte prosím stručně proč:

BLOK C – Praktické využívání POPP a OPP

6. Jak často využíváte v rámci Vaší činnosti následující podpůrné operativně pátrací prostředky (POPP)?

(Zakroužkujte jednu odpověď v každém řádku)

Prostředek	Nikdy	Výjimečně	Občas	Často	Velmi často
6.1 Krycí doklady / krycí prostředky	1	2	3	4	5
6.2 Zabezpečovací technika (nahrávací zařízení, sledovací technika apod.)	1	2	3	4	5
6.3 Zvláštní finanční prostředky	1	2	3	4	5
6.4 Informátor / informační zdroj	1	2	3	4	5

7. Jak často využíváte v rámci Vaší činnosti následující operativně pátrací prostředky (OPP)?

(Zakroužkujte jednu odpověď v každém řádku)

Prostředek	Nikdy	Výjimečně	Občas	Často	Velmi často
7.1 Předstíraný převod (§ 158c trestního řádu)	1	2	3	4	5
7.2 Sledování osob a věcí (§ 158d trestního řádu)	1	2	3	4	5
7.3 Použití agenta (§ 158e trestního řádu)	1	2	3	4	5

8. U kterých z výše uvedených prostředků (podpůrné operativně pátrací prostředky nebo operativně pátrací prostředky) vnímáte nejčastěji problémy nebo omezení, které ztěžují jejich efektivní využití?

(Vyberte maximálně tři prostředky a stručně popište problém)

Prostředek 1: _____

Problém: _____

Prostředek 2: _____

Problém: _____

Prostředek 3: _____

Problém: _____

BLOK D – Moderní komunikační technologie a taktická rizika

9. Do jaké míry podle Vaší zkušenosti komplikuje používání moderních komunikačních prostředků (šifrované multiplatformní aplikace typu WhatsApp, Signal, Telegram; dočasné zprávy; anonymní komunikační kanály) efektivní využití POPP a OPP?

- a) Výrazně komplikuje
- b) Spíše komplikuje
- c) Spíše nekomplikuje
- d) Vůbec nekomplikuje
- e) Nedokážu posoudit

10. Které z níže uvedených taktických rizik považujete v souvislosti s využíváním POPP a OPP za nejvýznamnější?

(Můžete označit více možností)

- a) Riziko vyzrazení operativního prostředku nebo krytí
- b) Riziko procesních pochybení (nepoužitelnost důkazů, zásah do práv obviněného)
- c) Riziko ohrožení bezpečnosti příslušníků
- d) Riziko ohrožení informátora nebo informačního zdroje
- e) Riziko technického selhání (záznam, přenos, kvalita dat)
- f) Riziko nedostatečné koordinace s dalšími orgány (státní zástupce, Policie ČR apod.)
- g) Jiné (uveďte): _____

11. Považujete aktuální interní metodickou podporu a technické vybavení pro dokumentaci komunikace na moderních komunikačních platformách při využívání POPP a OPP za dostatečné?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano

- c) Spíše ne
 - d) Rozhodně ne
 - e) Nedokážu posoudit
-

BLOK E – Návrhy na zlepšení (de lege ferenda / organizační změny)

12. Pokud byste mohl(a) navrhnout jednu změnu v oblasti právní úpravy týkajících se podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků, co by to bylo?

13. Domníváte se, že by celní orgány měly mít v určitém okruhu trestných činů oprávnění vést i vyšetřování (nikoli jen prověřování)?

- a) Ano, rozhodně
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne, rozhodně ne
- e) Nedokážu posoudit

14. Pokud jste v otázce 13 zvolil(a) „ano“ nebo „spíše ano“, uveďte prosím stručně, v jakém typu věcí by to podle Vás bylo nejvíce přínosné a proč:

Konec dotazníku

Děkujeme za Váš čas a odborný pohled!

Výsledky budou zpracovány v souhrnné podobě a použity výhradně pro účely bakalářské práce.

Autor: Jakub Grepl, DiS.

Bakalářská práce, Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2026